

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Přípustnost odvolání a dovolání v civilním procesu

Zpracovala: Karolína Boudníková

Plzeň, 2018

Čestné prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma Přípustnost odvolání a dovolání v civilním procesu, zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Plzni, březen 2018

Karolína Boudníková

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří mi poskytli rady a pomohli mi při psaní této diplomové práce.

Dále bych chtěla poděkovat vedoucí mé diplomové práce JUDr. Blance Kapitánové za ochotu, věcné připomínky k práci, odborné podněty a za vedení práce, a to ve většině případů na úkor jejího volného času.

Obsah

Úvod.....	1
1. Opravné systémy.....	3
1.1 Apelační systém.....	3
1.2 Kasační systém	4
1.3 Revizní systém.....	5
2. Opravné prostředky a jejich význam	6
2.1 Podmínky podání opravného prostředku	8
2.2 Účinky podaného opravného prostředku	9
3. Odvolání.....	10
3.1 Podání odvolání	11
3.1.1 Lhůta pro podání odvolání	11
3.1.2 Náležitosti odvolání.....	12
3.1.3 Účinky odvolání	13
3.1.4 Další dispoziční úkony	14
3.2 Odvolací řízení.....	16
3.2.1 Úkony soudu prvního stupně.....	16
3.2.2 Řízení u odvolacího soudu	17
3.2.3 Rozhodnutí o odvolání	18
4. Přípustnost odvolání.....	20
4.1 Subjektivní přípustnost odvolání	21
4.1.1 Důsledky subjektivní nepřipustnosti	24
4.2 Objektivní přípustnost odvolání	26
4.2.1 Nepřípustnost odvolání proti usnesení	26
4.2.2 Nepřípustnost odvolání proti rozsudku	35
4.2.3 Důsledky objektivní nepřipustnosti.....	39
5. Dovolání.....	40
5.1 Podání dovolání	42
5.1.1 Lhůta pro podání dovolání	42
5.1.2 Náležitosti dovolání.....	42
5.1.3 Dovolací důvod	43
5.2 Dovolací řízení.....	44
5.2.1 Úkony soudu prvního stupně.....	44

5.2.2	Řízení u dovolacího soudu	45
5.2.3	Rozhodnutí o dovolání	45
6.	Přípustnost dovolání.....	47
6.1	Subjektivní přípustnost dovolání	47
6.1.1	Důsledky subjektivní nepřípustnosti	48
6.1.2	Povinné zastoupení v dovolacím řízení.....	49
6.2	Objektivní přípustnost dovolání	52
6.2.1	Předmět dovolání.....	54
6.2.2	Přípustnost dovolání v užším slova smyslu.....	55
6.2.3	Důsledky objektivní nepřípustnosti.....	63
	Závěr.....	64
	Resumé	66
	Seznam použitých pramenů.....	67

Úvod

Ve své diplomové práci jsem se rozhodla zabývat problematikou přípustnosti odvolání a dovolání v civilním procesu. Zmíněné téma jsem si vybrala z toho důvodu, že jej považuji za aktuální, je často předmětem odborných diskuzí a aktuálně i práce komise, jejímž úkolem bylo vypracovat věcný záměr nového civilního řádu soudního.¹ Opravné prostředky tvoří podstatnou část civilního procesu v každém demokratickém právním státě. Přezkoumatelnost rozhodnutí představuje jednu ze záruk právní jistoty.

Z pohledu civilního práva procesního je odvolání nejčastěji používaným opravným procesním prostředkem sloužícím k nápravě pochybení, nedostatků a nezákonností v prvoinstančních rozhodnutích.

Naproti tomu stěžejním úkolem dovolání, jako mimořádného opravného prostředku, je řešení případů, v nichž se soudy odchýlí od ustálené rozhodovací praxe nebo kdy je třeba sjednotit odlišnou rozhodovací činnost soudů.

Cílem mé diplomové práce je rozčlenit a vysvětlit jednotlivé podmínky přípustnosti obou opravných prostředků a zhodnotit, z jakého důvodu zákonodárce proti některým rozsudkům a usnesením vylučuje přípustnost těchto opravných prostředků, a to včetně stručného historického exkurzu.

Má práce je rozdělena do jednotlivých kapitol a podkapitol, ve kterých rozebírám problematiku obou opravných prostředků z hlediska jejich přípustnosti, náležitostí atd.

Obsahem prvních dvou kapitol je obecná charakteristika opravných systémů a opravných prostředků. V kapitole následující je věnována pozornost právní úpravě odvolání a rovněž odvolacímu řízení, s tím že otázce přípustnosti odvolání je věnována, jakožto stěžejní části mé práce, samostatná kapitola. Obdobná systematika je zvolena rovněž v části, která se věnuje dovolání. Na obecnou část, vztahující se k obecným otázkám dovolání a dovolacímu řízení

¹ WINTEROVÁ, A., DOBROVOLNÁ, E., DVOŘÁK, B., PULKRÁBEK, Z., LAVICKÝ, P. *Věcný záměr civilního řádu soudního*. Právní rozhledy. Praha: C H. Beck, 2017, 2017(23-24), s. 801.

navazuje poslední kapitola, jež se zabývá druhým nosným tématem této práce, a to přípustností dovolání.

Základním zdrojem, ze kterého jsem k tématu čerpala je samozřejmě zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Dále pak komentáře ke shora uvedenému právnímu předpisu, učebnicová literatura, judikatura a odborné články.

1. Opravné systémy

Opravné systémy určují rozsah přezkumné činnosti opravného soudu. Jsou důležité při konstrukci institutů opravných prostředků.² Určují i rozsah práv a povinností účastníka. Opravné systémy se od sebe odlišují podle toho, zda soud, který projednává napadené rozhodnutí, musí vycházet ze skutkového stavu zjištěného v nalézacím řízení nebo zda může věc nově projednat po skutkové stránce a provádět dokazování. V prvním případě, se jedná o situaci, kdy je soud vyšší instance vázán skutkovým stavem zjištěným soudem, jehož rozhodnutí je napadeno. Soud přezkoumávající toho rozhodnutí pak provádí přezkum pouze po stránce právní. Ve druhém případě se soudu vyšší instance otevírá možnost ke zjištění jiného/nového skutkového stavu, než který tu byl v době napadeného rozhodnutí.³ Poukazuji na shora uvedené, kde jsem zmínila, že z hlediska rozlišení opravných systémů je důležitý rozsah vymezení práv a povinností účastníků řízení, například zda mohou navrhnout nové důkazy či nikoli. Poslední odlišnost opravných systémů lze spatřovat ve způsobu rozhodování soudu, jenž o opravném prostředku rozhoduje – zda soud rozhodnutí zruší nebo potvrdí nebo zda může rozhodnutí i změnit. Procesní teorie zná tři druhy opravných systémů - apelační systém, kasační systém a revizní systém.

1.1 Apelační systém

Podléhá-li rozhodování soudu vyšší instance o opravném prostředku apelačnímu systému, znamená to, že takové rozhodnutí může být přezkoumáno jak to stránce právní, tak po stránce skutkové. Jedná se o nejširší možný přezkum napadeného rozhodnutí. V naší právní úpravě je na zásadách tohoto systému

² DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1776 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1582.

³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 579 s. ISBN 978-80-7380-571-5., str. 311.

vybudováno odvolání. Tato úprava umožňuje odvolacímu soudu rozhodnutí soudu prvního stupně zrušit, změnit nebo potvrdit.⁴

Apelační systém se dále vnitřně člení na apelaci:

- a) úplnou,
- b) neúplnou.

V systému úplné apelace je připuštěno uplatnění nových skutečností a důkazů, které nebyly uplatněny během řízení před soudem prvního stupně. „*Odvolací soud není vázán skutkovými zjištěními a skutkovými závěry soudu prvního stupně, a že odvolací soud může (buď sám, nebo prostřednictvím soudu prvního stupně anebo soudu dožádaného) provádět dokazování ve věci samé.*“⁵ Systém úplné apelace způsobuje, že řízení není tak pružné a rychlé, proto bylo zákonem č. 30/2000 Sb., kterým se měnil o. s. ř. a některé další zákony (dále jen „tzv. velká novela“) jeho užívání omezeno a nyní se v našem právním řádu objevuje pouze v řízeních konaných podle zákona č. 292/20013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „ZŘS“) a ve vykonávacím řízení (exekuční řízení).

Tzv. velkou novelou o. s. ř. byl zaveden systém neúplné apelace. Odvolání ve sporném řízení je nyní založeno na systému neúplné neboli částečné apelace. V rámci odvolacího řízení, tak lze uplatnit jen ty skutečnosti, které již byly uplatněny u soudu prvního stupně. Odvolací soud může provádět dokazování, musí však vycházet jen z takových skutečností, které byly uplatněny v dosavadním řízení. Nelze předkládat nová tvrzení (tzv. nova nebo novoty). Toto omezení bylo zakotveno výše zmíněnou novelou do § 205a o. s. ř.

1.2 Kasační systém

Název kasace je odvozen od francouzského slovesa *casser*, což v českém překladu znamená zrušit. Na základě kasačního systému se zkoumá napadané

⁴ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2.2016*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016-. ISBN 978-80-7552-271-9., str. 18.

⁵ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1776 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1638.

rozhodnutí výlučně po stránce právní. Soud, který rozhoduje o opravném prostředku, hodnotí, zda bylo v napadeném rozhodnutí a řízení jeho vydání předcházejícím správně aplikováno a interpretováno hmotné a procesní právo. V rámci kasačního systému může soud rozhodnout dvojím způsobem - potvrdit rozhodnutí soudu prvního stupně nebo ho zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

U kasačního principu platí zákaz novot. Presumuje se, že byl skutkový stav pečlivě a řádně zjištěn a vyhodnocen již soudem předchozí instance. Domnívám se, že v rámci takového opravného řízení není již prostor pro uplatnění zásady materiální pravdy. Proto by na kasačním principu měly být založeny především mimořádné opravné prostředky.⁶ V českém civilním procesu je na kasačním principu postavena žaloba pro zmatečnost. Do konce roku 2012 spadalo do této právní úpravy, i dovolání, avšak na základě změn (zákon č. 404/2012 Sb.) spadá dovolání v současné právní úpravě, spíše do revizního systému.

1.3 Revizní systém

Při definování revizního systému můžeme najít shodné prvky jak se systémem apelačním, tak kasačním. Soud může, ve shodě s kasačním systémem, přezkoumat napadené rozhodnutí pouze po stránce právní. Rozdíl spočívá v tom, že na základě revizního systému lze napadené rozhodnutí také potvrdit nebo zrušit a vrátit k novému projednání, rovněž změnit a rozhodnout znovu, pokud byl v souladu s procesními pravidly správně zjištěn skutkový stav, ale tento byl nesprávně právně posouzen. Od 1. 1. 2013 se shora uvedený systém uplatňuje u právní úpravy dovolání.

V současné době stále existují polemiky o tom, zda tato úprava představuje čistý revizní systém. Při studiu řady odborných článků jsem narazila též na názor, že dovolání je založeno na kasačním systému s určitými revizními prvky, a to z důvodu, že právní úprava umožňuje dovolacímu soudu napadené rozhodnutí změnit toliko za splnění zákonných podmínek.

⁶ ZUKAL, Marek. *Dovolací řízení: kasace, nebo revize?*. Právní rozhledy. Praha: C H. Beck, 2018, 2018(3), s. 103.

2. Opravné prostředky a jejich význam

V rámci rozhodovací činnosti soudu může docházet logicky k určitým pochybením a právě pro nápravu takových pochybení byly zřízeny opravné prostředky, tyto zároveň zabraňují zlovůli a nezákonnému postupu v neprospěch některého z účastníků řízení.

V případě, že účastník, pro nějž je výsledek soudního řízení nepříznivý, jej za této situace může považovat subjektivně nesprávný, proto náš právní řád pamatuje na tyto instituty – opravné prostředky, neboť právě ty představují jedinou možnost jak napadnout vydané rozhodnutí, protože soudní rozhodnutí nelze prohlásit, na rozdíl od právního jednání, za neplatné. To je důvod proč soudní řízení probíhá před vícero instancemi.

Věcně správné a spravedlivé rozhodnutí může být nepochybně přijato již před soudem prvního stupně. Ovšem najdeme mnoho důvodů, pro které je přezkum rozhodnutí tohoto soudu další soudní instancí žádoucí. Zajímavou úvahu zaujal ve svém díle prof. JUDr. V. Hora, který popisuje, jaký by byl postoj soudců, kdyby nad sebou neměli vyšší instanci: „*těžkým břemenem, kdyby věděli, že jejich rozhodnutí je konečné a že proti němu nápravy není*“, a že poskytnutí opravných prostředků: „*ulehčuje jedněm soudcům konání jejich povinnosti, rozdělujíc odpovědnost mezi více orgánů soudních, a je vzpruhou soudcům druhým, ponoukajíc je k tomu, aby si počínali co nejsprávněji*“ (Hora, V. *Československé civilní právo procesní, díl III. Opravné prostředky a zvláštní způsoby řízení*, s. 8, Praha, 1934).⁷

Zákonnou definici opravného prostředku nikde nenajdeme. Můžeme jej definovat podle jeho účelu: „*Procesní úkon účastníka civilního procesu a jiných legitimovaných subjektů umožňující požadovat přezkum vadných a nesprávných rozhodnutí soudu za účelem jejich změny nebo zrušení.*“⁸

⁷ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1582.

⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 579 s. ISBN 978-80-7380-571-5., str. 309.

České civilní právo procesní dělí opravné prostředky do dvou skupin, na:

- 1) opravné prostředky řádné,
- 2) opravné prostředky mimořádné.

V prvním případě účastník řízení napadá, v zákonem stanovených případech, rozhodnutí, které ještě nenabylo právní moci. Ve druhém případě napadá již pravomocné rozhodnutí.⁹

Tyto dvě skupiny se od sebe liší nejen kritériem nabytí právní moci. Odlišná je například i lhůta pro podání opravného prostředku. Také důvody, pro které lze opravný prostředek podat, dále z hlediska účinků podaných opravných prostředků ve vztahu k napadanému rozhodnutí, ale i vzhledem ke způsobu rozhodnutí soudu, který rozhoduje o podaném opravném prostředku, a rozsahu přezkumu napadeného rozhodnutí. Tyto odlišnosti plynou právě z toho, k jakému účelu ten který z opravných prostředků slouží

Do skupiny řádných opravných prostředků řadíme pouze odvolání, naopak do skupiny mimořádných opravných prostředků patří hned tři opravné prostředky, a to dovolání, žaloba pro zmatečnost a žaloba na obnovu řízení.

Současné rozdělení opravných prostředků bylo uzákoněno tzv. velkou novelou. S účinností novely se od 1. 1. 2001 stala opět součástí našeho právního řádu žaloba pro zmatečnost.¹⁰

Civilní právo procesní zná dále tzv. opravné prostředky *sui generis*. Pod tuto skupinu můžeme zařadit odpor proti platebnímu rozkazu a námitky proti šekovému a směnečnému platebnímu rozkazu, což jsou zástupci řádných opravných prostředků a dále žalobu na zrušení soudního smíru, jako „mimořádný opravný prostředek“.¹¹

⁹ SCHELLEOVÁ, Ilena. *Český civilní proces: vysokoškolská právnická učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 8072010654., str. 441.

¹⁰ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1776 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1584.

¹¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 579 s. ISBN 978-80-7380-571-5., str. 310.

2.1 Podmínky podání opravného prostředku

Odvolací i dovolací řízení je ovládáno zásadou dispoziční, která vyjadřuje pravidlo, že je toliko na úsudku (v dispozici) účastníka řízení, zda procesní prostředek k ochraně svého práva (odvolání/dovolání) využije a zda opravné řízení proběhne.

Nastane-li okamžik, kdy jeden z účastníků uplatní své procesní právo podat opravný prostředek, soud, poté co posoudí naplnění podmínek řízení, přezkoumá náležitosti daného procesního úkonu, se bude zabývat podmínkami přípustnosti daného opravného prostředku. Právní teorie hovoří o objektivních podmínkách a subjektivních podmínkách přípustnosti, ať už odvolání či dovolání.

Subjektivní přípustnost znamená stanovení podmínek na straně účastníků. Například vymezuje osoby, jež jsou oprávněny podat opravný prostředek, nebo upravuje případné povinné zastoupení účastníka pro řízení o opravném prostředku.¹²

Objektivní přípustnost určuje, proti kterému rozhodnutí lze opravný prostředek podat. V případě řádných opravných prostředků platí zásada univerzality. Jinak řečeno odvolání je přípustné proti každému rozhodnutí soudu prvního stupně, nevylučuje-li to zákon. Tyto výjimky jsou upraveny v ustanovení § 202 o. s. ř., o čemž bude pojednáno v kapitole 4.

Naopak mimořádné opravné prostředky jsou přípustné pouze v případech stanovených zákonem a ze zákonem stanovených důvodů, což vyplývá ze skutečnosti, že směřují proti již pravomocným rozhodnutím a může tak dojít k prolomení právní moci těchto rozhodnutí a tím i k zásahu do právní jistoty účastníků řízení.¹³

¹² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 579 s. ISBN 978-80-7380-571-5., str. 310.

¹³ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice. Část první, Řízení nalézací*. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2014. 621 s. ISBN 978-80-7201-940-3., str. 503.

2.2 Účinky podaného opravného prostředku

Podáním opravného prostředku nastávají účinky, o kterých právní teorie hovoří jako o účinku devolutivním a suspenzivním.

Devolutivní (odvalující) účinek znamená, že právo a povinnost projednat opravný prostředek přechází na soud, který je instančně vyšší. Tento účinek se v českém řádu uplatňuje u odvolání a dovolání. Naopak není přiznán žalobě pro zmatečnost a žalobě a obnovu řízení.

Suspenzivní účinek znamená, že se odkládá právní moc napadeného rozhodnutí a zpravidla i jeho vykonatelnost, to zda tento účinek nastane, závisí na druhu opravného prostředku.¹⁴ V kapitole tři a pět se zmiňují podrobně o obou účincích ve vztahu k podanému odvolání a dovolání.

¹⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 579 s. ISBN 978-80-7380-571-5., str. 310.

3. Odvolání

Odvolání je řádný opravný prostředek. Můžeme jej definovat jako dispoziční procesní úkon účastníka směřující k přezkumu nepravomocného rozhodnutí soudu prvního stupně. Obecná úprava odvolání je obsažena ve čtvrté části, v hlavě první, v § 201 – 226 o. s. ř. Speciální úpravu můžeme najít jak v části občanského soudního řádu, kde je upraveno vykonávací řízení, tak i v jiných právních předpisech například v ZŘS, v zákoně č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (dále jen „exekuční řád“), v zákoně č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „insolvenční zákon“) aj.

Dosavadní právní úprava civilního práva procesního, na rozdíl od jiných právních odvětví (např. trestní právo procesní), zakotvuje pouze jeden řádný opravný prostředek – odvolání. Od dubna 1964 je odvolání jednotným opravným prostředkem, což znamená, že odvoláním lze napadnout rozsudek i usnesení, pokud to zákon nevyklučuje.

Podle zákona č. 113/1895 ř. z., civilního řádu soudního (dále jen „ČŘS“) směřovalo odvolání pouze proti rozsudku soudu prvního stupně. Opravný prostředek proti usnesení soudu prvního stupně se nazýval rekurs. Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních upravoval též dva řádné opravné prostředky – odvolání a stížnost. Odvoláním bylo možné napadnout rozsudek soudu prvního stupně a stížností se napadalo usnesení.¹⁵

Odvolání je nejčastěji používaný univerzální opravný prostředek. Musí směřovat proti výroku rozhodnutí, nikoliv proti odůvodnění či poučení. Lze jej podat i proti výrokům o nákladech řízení v platebním rozkazu, směnečném platebním rozkazu a elektronickém platebním rozkazu.¹⁶ Nemůžeme se však odvolat proti platebnímu rozkazu.¹⁷

¹⁵ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1776 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1587 – 1799.

¹⁶ Ustanovení § 174 odst. 2, § 174a odst. 2 a § 175 odst. 6 o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ Proti platebnímu rozkazu se podává odpor.

Jak vyplývá z první kapitoly mé práce, odvolání je založeno na apelačním systému. Odvolání může být podáno, jsou-li splněny zákonem dané podmínky. Právě tyto podmínky jsou stěžejní pro moji práci, a proto se jim budu věnovat v samostatné kapitole (č. 4).

3.1 Podání odvolání

3.1.1 Lhůta pro podání odvolání

Jak vyplývá z § 204 o. s. ř. lhůta k podání odvolání činí patnáct dní, jež začíná běžet dnem následujícím po doručení písemného vyhotovení rozhodnutí odvolateli, což znamená, že den doručení se do běhu odvolací lhůty nezapočítává.¹⁸ Zjistí-li soudce, že jsou ve výroku rozhodnutí chyby, vydá opravné usnesení. V takovém případě běží odvolací lhůta znovu, od právní moci opravného usnesení.¹⁹ Nesmí se však jednat o drobné chyby v psaní, které nemají vliv na práva a povinnosti účastníků řízení. Z tohoto hlediska je zajímavé usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 4. 12. 2006 vydané ve věci II. ÚS 359/06, kde senát zastává názor, že: „je třeba rozlišovat o jakou opravu chyby v psaní ve výroku soudního rozhodnutí se jedná, přičemž ne každá oprava musí mít za následek nové otevření lhůty k podání odvolání proti opravenému rozhodnutí, jak je předjímáno ustanovením § 204 odst. 1, věty druhé. O typický případ, kdy tomu tak být nemusí, se jedná v případě chyb v psaní - běžných překlepů, které jsou bez jakéhokoliv vlivu na obsah opravovaného výroku a nevyvolávají jakékoliv pochybnosti o jeho smyslu. Extenzivní výklad ust. §204 odst. 1, věty druhé o. s. ř. by totiž ve svých důsledcích vedl k právní nejistotě a porušení práv rovnosti účastníků řízení.“ (více k opravnému usnesení viz kapitola 4.2.)

Lhůta k podání odvolání je lhůtou zákonnou procesní. Procesní znamená, že lhůta je zachována, pokud nejpozději v poslední den jejího běhu, je odvolání odevzdáno orgánu, který je povinen odvolání doručit. Zákonná lhůta znamená, že těchto patnáct dnů nelze prodloužit, ale zmeškání lhůty může být za určitých

¹⁸ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2.2016. Kniha IV. § 201-250 občanského soudního řádu.* Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 280 s. ISBN 978-80-7552-271-9., str. 30.

¹⁹ Ustanovení § 204 odst. 1 o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů.

okolností prominuto. Odvolatel může požádat o prominutí lhůty, a to do patnácti dnů od odpadnutí překážky (například jeho nezbytná hospitalizace v nemocnici). Spolu se žádostí musí být přiložen samotný úkon (odvolání). Soud prvního stupně pak následně rozhodne, zda zmeškání lhůty promine.

Jiná okolnost nastává, pokud se odvolatel řídil nesprávným poučením soudu prvního stupně. Na tuto situaci pamatuje druhý odstavec výše zmíněného paragrafu. Jde o případy, kdy poučení chybí nebo nechybí, ale není správně uvedena odvolací lhůta, označen soud, u kterého se odvolání podává nebo je stanoveno, že je odvolání nepřipustné, přestože podle zákona přípustné je. V těchto případech je stejný počátek běhu lhůty, nicméně odvolací lhůta se prodlužuje na tři měsíce.²⁰ Výjimku nalezneme například v ZŘS, kde je v § 380 jasně stanoveno, že i přes chybné poučení o odvolání se ve statusových věcech manželských prominutí zmeškání lhůty nepřipouští a odvolání je možné podat jen ve lhůtě patnácti dnů od doručení rozsudku.

3.1.2 Náležitosti odvolání

Odvolání, stejně jako jiná podání, musí splňovat obecné náležitosti stanovené v § 42 odst. 4 o. s. ř. a navíc předepsané zvláštní náležitosti uvedené v § 205 o. s. ř.

Z ustanovení § 42 odst. 4 můžeme vyčíst, že mezi obecné náležitosti se řadí - označení, kterému soudu je určeno, označení účastníků řízení a jejich zástupců, dále které věci se týká a co odvolatel úkonem sleduje, podpis a datum. Odvolání je určeno místně příslušnému odvolacímu soudu, kterému se podává prostřednictvím soudu prvního stupně.

Zvláštními náležitostmi pak jsou označení rozhodnutí, proti kterému rozhodnutí odvolání směřuje. Napadené rozhodnutí se nejčastěji označuje číslem jednacím a datem vydání. Dále údaj o tom, v jakém rozsahu je odvolání napadáno, odvolací důvod a odvolací návrh (petit). Odvolací důvod můžeme charakterizovat jako vylíčení skutečností, ve kterých odvolatel spatřuje

²⁰ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1. 2. 2016. Kniha IV. § 201-250l občanského soudního řádu.* Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 280 s. ISBN 978-80-7552-271-9., str. 33.

nesprávnost napadeného rozhodnutí nebo nesprávnost postupu soudu²¹ Odvolacím návrhem dává odvolatel najevo, čeho se domáhá²², jak by podle jeho představ měl odvolací soud rozhodnout. Odvolatel se může domáhat zrušení napadeného rozsudku nebo jeho změny.

Odvolání je možné podat písemně, telefaxem nebo prostřednictvím veřejné datové sítě. Je-li podáno odvolání telefaxem nebo v elektronické podobě bez uznávaného elektronického podpisu, musí být písemně doložen originál do tří dnů.

3.1.3 Účinky odvolání

O tom, co obecně znamenají účinky podaných opravných prostředků, jsem se již zabývala v podkapitole 2. 2. Tato krátká část je věnována pouze účinkům odvolání. Jaké účinky nastávají a jaký mají vliv na rozhodnutí, podá-li účastník řízení odvolání, nalezneme v § 206 odst. 1, až 3 o. s. ř. Ze zmíněného paragrafu plyne, že odvolání má suspenzivní účinek a devolutivní účinek.

Využije-li účastník řízení včas svého práva na odvolání a jsou-li splněny subjektivní i objektivní podmínky přípustnosti, má tento úkon vůči napadenému rozhodnutí suspenzivní účinek a to v takovém rozsahu v jakém je rozhodnutí napadeno. Znamená to, že se odkládá právní moc rozhodnutí do doby, než rozhodnutí soudu druhého stupně nabude právní moci. Ze zmíněného paragrafu můžeme vyčíst, že suspenzivní účinek dopadá na celé rozhodnutí soudu prvního stupně, pokud není dána některá z výjimek uvedená v odstavci druhém nebo třetím (například pokud odvolání směřuje pouze proti výrokům o náhradě nákladů řízení).²³

²¹ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A a kol. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2014, 621 s. Učebnice (Linde). ISBN 978-80-7201-940-3., str. 513.

²² SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 761 – 767.

²³ DAVID, L.; IŠTVÁNEK, F.; JAVŮRKOVÁ, N.; KASÍKOVÁ, M.; LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 2 sv. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-460-4., str. 1095.

Je-li napadán rozsudek, odkládá se nejen právní moc, ale až na pár výjimek i jeho vykonatelnost. Zmíněnou výjimkou jsou rozsudky, které jsou předběžně vykonatelné.²⁴ Je-li napadeno usnesení, jeho vykonatelnost se odkládá jen tehdy, pokud je vykonatelné až po právní moci.²⁵

Důležité je tedy si ujasnit, zda jde o rozhodnutí, proti kterému je odvolání přípustné jak z hlediska subjektivního, tak objektivního. Pokud tomu tak není, suspenzivní účinek odvolání nenastává.

Devolutivní účinek je spojen s funkční příslušností soudů a znamená, že právo projednat napadené rozhodnutí přechází na soud druhého stupně, například odvoláním napadené rozhodnutí Okresního soudu v Příbrami bude v odvolacím řízení projednávat Krajský soud v Praze. Krajský soud rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí okresního soudu a vrchní soud rozhoduje o odvolání proti rozhodnutí krajského soudu jako soudu prvního stupně. Zákon však v některých případech ponechává soudu prvního stupně možnost, aby o odvolání rozhodl sám (viz autoremedura, opožděně podané odvolání).

3.1.4 Další dispoziční úkony

Mezi další úkony spjaté s odvolání, respektive se samotným odvolacím řízením, jsou zpětvzetí odvolání, vzdání se odvolání a můžeme sem zařadit i zpětvzetí žaloby. Všechny zmíněné úkony jsou projevem dispoziční zásady, která se, hovoříme-li o sporném řízení, prolíná v obou fázích řízení.

Vzdání se odvolání je procesní úkon, který je spjatý se subjektivní legitimací, proto se o něm podrobněji zmiňuji ve čtvrté kapitole.

V § 207 odst. 2 o. s. ř. je upraven další procesní úkon odvolatele a to zpětvzetí odvolání. Stejně jako u předchozího úkonu (vzdání se odvolání), musí být odvolatel legitimován. Zpětvzetí může být učiněno nejpozději do doby, než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě, respektive než o odvolání rozhodne. Účastník řízení může vzít celé odvolání zpět nebo jen jeho část. V takovém

²⁴ Viz § 162 odst. 1 o.s.ř.: „Předběžně vykonatelné jsou rozsudky odsuzující k plnění výživného nebo pracovní odměny za poslední 3 měsíce před vyhlášením rozsudku.“

²⁵ Ustanovení § 171 odst. 3 o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů.

případě hovoříme o částečném zpětvzetí, což má za následek pouze snížení rozsahu odvolání. Rozsah odvolání se tímto úkonem sice sníží, nicméně z hlediska teorie, ale i soudní praxe nemůžeme již hovořit o změně rozsahu. Ten je totiž možný pouze do uplynutí odvolací lhůty, v tomto případě se jedná, jak již jsme uvedla, o částečně zpětvzetí odvolání.²⁶ U zpětvzetí odvolání není třeba zjišťovat stanovisko druhé strany. Výjimkou je nerozlučné společenství účastníků. Pokud chce vzít odvolání jeden z nich zpět, ostatní musí souhlasit. Jakmile vezme účastník své odvolání zpět, odvolací soud usnesením řízení zastaví. Dále může soud usnesením rozhodnout, že je zpětvzetí neúčinné za předpokladu, že odvolatel vezme své odvolání zpět až poté, co odvolací soud již rozhodl. Zpětvzetím odvolání vzniká překážka bránící podat odvolání znovu. Jinými slovy účastník ztrácí do budoucna svoji subjektivní legitimaci. Stane-li se, že podá odvolání znovu, odvolací soud podle § 218 písm. b) o. s. ř., odvolání odmítne.²⁷ Vzhledem k hlavnímu tématu mé práce, považuji za důležité zmínit názory z komentářové literatury, že rozhodování o zpětvzetí odvolání má přednost před zkoumáním subjektivní a objektivní přípustnosti včetně včasnosti odvolání, které vzal odvolatel zpět. Soud pak rozhoduje jen o zastavení řízení. Po zastavení řízení nastává právní moc napadeného rozhodnutí, jako by k odvolání vůbec nedošlo, což znamená ke dni uplynutí odvolací lhůty poslednímu z účastníků.²⁸ Je však otázkou, zda dispozitivní úkon účastníka zpětvzetí odvolání s následkem v podobě zastavení odvolacího řízení, může mít přednost za situace, kdy zákon pro určité případy nepřipouští samotné odvolání a předepisuje soudu ho odmítnout bez ohledu na to, zda odvolatel odvolání vezme zpět či nikoli. Tedy zjednodušeně řečeno, jak může odvolatel vzít zpět odvolání, které podle zákona ani učinit nemůže. Jde spíše o polemiku, neboť vyšetření této otázky v podstatě není významné, vzhledem k tomu, že účinky usnesení o odmítnutí odvolání a usnesení o zastavení odvolacího řízení jsou shodné (právní moc rozhodnutí soudu prvního stupně nastává, jako kdyby k odvolání nedošlo)

²⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2010, sp. zn. 32 Cdo 1443/2009.

²⁷ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1776 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1659 – 1662.

²⁸ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2.2016. Kniha IV. § 201-250l občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 280 s. ISBN 978-80-7552-271-9., str. 55

I v odvolacím řízení je možné vzít zpět žalobu samotnou. Při tomto úkonu však odvolací soud musí zjistit stanovisko ostatních účastníků k tomuto zpětvzetí, a pokud z vážných důvodů se zpětvzetím nesouhlasí, soud usnesením rozhodne, že zpětvzetí návrhu není účinné. Po právní moci usnesení se pokračuje v řízení. Pokud nesouhlas ostatních není založen na vážných důvodech, odvolací soud usnesením řízení zastaví. V unesení rozhodne, že zpětvzetí odvolání připouští, zruší rozsudek soudu prvního stupně, zastaví řízení a rozhodne o nákladech řízení. Řízení skončí, ale nevzniká překážka rei iudicatea (věci pravomocně odsouzené).²⁹

3.2 Odvolací řízení

Dnem, kdy dojde odvolání soudu, jehož rozsudek je napadán, je zahájeno odvolací řízení. Toto řízení můžeme rozčlenit dle procesní teorie na tři samostatné fáze. O první fázi mluvíme od zahájení odvolacího řízení do přeložení spisu odvolacímu soudu. Zde hraje hlavní roli soud prvního stupně, který provádí některé úkony (více viz 3.2.1). Druhá fáze probíhá před soudem druhého stupně a to od předložení spisu do rozhodnutí odvolacího soudu. Třetí fázi označuje občanský soudní řád „Další průběh řízení“. Tato fáze probíhá opět u soudu prvního stupně. Dochází k doručení rozhodnutí odvolacího soudu účastníkům řízení a následně k dalšímu projednání věci, pokud ji odvolací soud vrátil soudu první instance nebo postoupil soudu, který je věcně příslušný.³⁰

3.2.1 Úkony soudu prvního stupně

Než převezme spis odvolací soud, musí soud prvního stupně učinit některé úkony, které mu ukládá občanský soudní řád. V první řadě soud zkoumá včasnost odvolání. Není-li podáno včas, dojde k jeho odmítnutí. V tomto případě rozhoduje soud formou usnesení. Pokud je odvolání dle soudu prvního stupně podáno včas, uvede tuto skutečnost v předkládací zprávě. Z § 204 odst. 1 o. s. ř. vyplývá, že se

²⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 579 s. ISBN 978-80-7380-571-5., str. 321.

³⁰ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1776 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1663 – 1669.

odvolání podává u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje. Odvolání je také včasné, pokud ho odvolatel podá ve lhůtě u funkčně i místně příslušného odvolacího soudu. Pokud ho omylem odvolatel nepodá u příslušného odvolacího soudu nebo příslušného soudu prvního stupně, je odvolání považováno za včasné, stihne-li v odvolací lhůtě tento nepřislusný soud odeslat odvolání k příslušnému soudu.³¹

Kromě včasnosti musí soud prvního stupně zkoumat náležitosti odvolání a postarat se o odstranění případných vad. Předseda senátu v tomto případě postupuje podle § 43 o. s. ř.

Mezi další úkoly patří vyzvání k zaplacení soudního poplatku a rozeslání odvolání dalším účastníkům řízení. V souvislosti s úkony prvního stupně je třeba zmínit ještě tzv. autoremeduru. Autoremedura představuje výjimku z devolutivního účinku. Můžeme ji charakterizovat jako nápravu vlastního rozhodnutí ve prospěch odvolatele.³² Soud prvního stupně může sám rozhodnout, avšak musí odvolání v celém rozsahu vyhovět. Zákon připouští autoremeduru v případech uvedených v § 210a o. s. ř.

Pokud by odvolání nechtěl vyhovět, musí věc postoupit odvolacímu soudu. Před postoupením věci odvolacímu soudu, soud prvního stupně sepíše předkládací zprávu obsahující, mimo jiné, údaje týkající se o včasnosti odvolání a jeho přípustnosti.

3.2.2 Řízení u odvolacího soudu

Z § 211 o. s. ř. lze vyčíst, že se pro řízení před odvolacím soudem použijí přiměřeně ustanovení, která se vztahují na řízení před soudem prvního stupně. Použijí se toliko v případě, není-li v části upravující odvolání stanoveno něco jiného. Na odvolací řízení se tedy použije část třetí občanského soudního řádu – řízení v prvním stupni, avšak z komentářové literatury vyplývá, že se na odvolací

³¹ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 780.

³² WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A a kol. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2014, 621 s. Učebnice (Linde). ISBN 978-80-7201-940-3., str. 522.

řízení vztahují i některá obecná ustanovení občanského soudního řádu, tedy i část první. Samozřejmě z povahy odvolacího řízení je třeba některá ustanovení třetí části vyloučit, například záměnu účastníků, případně přistoupení dalšího účastníka. Naopak v rámci výkonu své praxe jsem měla možnost vidět průběh jednání před odvolacím soudem a zjistila jsem, že velice častým procesním institutem využívaným v souladu se třetí částí občanského soudního řádu je uzavření smíru. Je to jeden z nejideálnějších způsobů uzavření soudního sporu. Konkrétně se jedná o přiměřené užití § 99 o. s. ř.

Odvolání projednává odvolací soud zásadně při jednání, které nařídí a předvolá všechny účastníky řízení. V případě, že odvolací soud dospěje k závěru, že odvolání přípustné není, jednání nařizovat nemusí (§ 214 odst. 1 písm. a) o. s. ř.)

Poté co odvolací soud rozhodne, napíše rozsudek, případně usnesení spis zabalí a pošle to soudu prvního stupně. U odvolacího soudu růstává jen sběrný spis, který je tvořen rozhodnutím soudu prvního stupně, odvoláním a vyjádřením se k odvolání, dále rozsudkem odvolacího soudu a dokladem o tom, že se spis vrátil.

3.2.3 Rozhodnutí o odvolání

Občanský soudní řád zakotvuje několik způsobů, jak může odvolací soud rozhodnout. Může dojít k odmítnutí odvolání, k potvrzení napadeného rozhodnutí, k jeho zrušení či změně.

Odvolání odmítne soud rozhodující v odvolacím řízení, nejsou-li splněny podmínky přípustnosti odvolání nebo je-li podáno opožděně a nerozhodl o tom předtím soud prvního stupně.³³

Souhlasí-li odvolací soud s napadeným rozhodnutím, potvrdí jeho správnost.

Odvolací soud napadené rozhodnutí zruší, trpí-li tak závažnými vadami, které nejdou v odvolacím řízení napravit. K tomuto rozhodnutí se však odvolací

³³ Ustanovení § 218, 218a o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů.

soud uchyluje výjimečně. Vady, které mají za následek zrušení rozhodnutí, můžeme lze vyčíst z § 219a o. s. ř. Postup, který následuje po zrušení rozhodnutí, se liší podle toho, o jaké vady šlo. Po zrušení rozhodnutí buď vrátí odvolací soud věc soudu prvnímu stupni, aby znovu rozhodl, přičemž platí, že je soud prvního stupně vázán názorem soudu odvolacího nebo v případě neodstranitelné podmínky řízení, rozhodne odvolací soud zároveň o zastavení řízení, případně o postoupení věci jinému orgánu. Další možností je postoupit věc příslušnému soudu, šlo-li o zrušení rozhodnutí pro nedostatek věcně příslušnosti.³⁴

Pro uzavření této podkapitoly je důležité zmínit formy rozhodnutí odvolacího soudu. Ten totiž může rozhodnout buď rozsudkem, nebo usnesením. Rozsudkem rozhoduje v případě, že potvrzuje nebo mění rozsudek soudu prvního stupně, protože jde o konečné rozhodnutí, proti kterému už není možný řádný opravný prostředek. V ostatních případech pak rozhoduje usnesením, tedy pokud ruší rozsudek soudu prvního stupně nebo pokud rozhoduje o odvolání proti usnesení. Rozhodnutí odvolacího soudu nabývá právní moci doručením.

³⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 579 s. ISBN 978-80-7380-571-5., str. 325.

4. Přípustnost odvolání

Tato čtvrtá kapitola spolu se šestou kapitolou tvoří stěžejní část mé práce. Z dispoziční zásady vyplývá, že řízení před odvolacím soudem nikdy nemůže být zahájeno z moci úřední. Vždy je třeba podat odvolání. Chce-li odvolatel, aby jeho odvolání, vyvolalo zákonem stanovené účinky opravného prostředku, musí být splněny podmínky jeho přípustnosti, které jsou stanoveny zákonem.³⁵ Zákon trvá na dodržení těchto podmínek. Na někoho by to mohlo působit, že jde o omezení možnosti všestranného a obecně přípustného přezkoumání správnosti rozhodnutí. Na druhou stranu nesmíme zapomínat na trvajícím zájem na konečném pravomocném rozhodnutí ve věci, aby byla nastolena právní jistota ve vztazích.³⁶ Podmínky přípustnosti jsou v českém civilním procesu děleny na objektivní a subjektivní.

Z ustanovení § 201 o. s. ř. vyplývá, že je možné odvoláním napadnout rozhodnutí soudů prvního stupně. Přesně uvádí: „*rozhodnutí okresního soudu nebo rozhodnutí krajského soudu vydané v řízení v prvním stupni*“. Citované ustanovení výslovně uvádí, že jde o rozhodnutí okresních a krajských soudů, což z odvolacího přezkumu vylučuje rozhodnutí Nejvyššího soudu, který rovněž může rozhodovat jako soud prvního stupně, pokud tak stanoví zvláštní předpis.³⁷ Soudy prvního stupně jsou vždy okresní soudy (v Praze obvodní soudy, Městský soud v Brně), pokud není zákonem stanovena příslušnost jiným soudům. Z § 9 odst. 2 o. s. ř. můžeme vyčíst, ve kterých případech jednají krajské soudy (Městský soud v Praze), jako soudy prvního stupně. Například ve sporech vyplývajících z práva duševního vlastnictví nebo ve věcech ochrany názvu a pověsti právnické osob a další. Proti rozhodnutím těchto soudů lze podat odvolání, pokud to zákon nevylučuje. Jak jsme již zmínili v předchozích

³⁵ ŠTAJGR, František, ed. Učebnice občanského práva procesního: schváleno výnosem ministerstva školství ze dne 23. června 1954 č.j. 34.215/54-S/3 jako celostátní vysokoškolská učebnice. Praha: Orbis, 1955., str. 310.

³⁶ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A a kol. Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2014, 621 s. Učebnice (Linde). ISBN 978-80-7201-940-3., str. 504

³⁷ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1776 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1591 - 1597.

kapitolách odvolání je jednotný řádný opravný prostředek, lze ho podat proti rozsudku i proti usnesení.

Odvoláním může být napaden nejen rozsudek, usnesení, ale i výroky o nákladech řízení v platebním, elektronickém, směnečném či šekovém platebním rozkazu. Odvoláním nelze napadnout rozhodnutí odvolacího soudu vydané ve věci samé nebo rozhodnutí procesní, ta se stávají pravomocná doručením a lze se proti nim bránit pouze mimořádným opravným prostředkem, pokud to zákon připouští (o tom více v kapitole šesté).

4.1 Subjektivní přípustnost odvolání

Subjektivní přípustnost odvolání lze definovat jako podmínky, které se vážou na subjekt. Kdo a za jakých podmínek je oprávněn odvolání podat. Občanský soudní řád v § 201 jasně stanoví, že je to účastník řízení.

Rozdělíme-li řízení na sporné a nesporné, pak hovoříme-li o sporném řízení, jsou účastníky žalobce a žalovaný (§ 90 o. s. ř.). V nesporném řízení navrhovatel a ti, které zákon za účastníky označuje (§ 6 odst. 2 ZŘS), dále pak navrhovatel a ti, o jejichž právech nebo povinnostech má být v řízení jednáno (§ 6 odst. 1 ZŘS).³⁸ Jak na straně žalující, tak na straně žalované může vystupovat více účastníků. Každý z nich má právo podat odvolání, které vyvolává účinky pouze pro něho. Rozdílná situace nastává, pokud se jedná o tzv. nerozlučné společníky. Podá-li nerozlučný společník odvolání, má tento úkon procesní účinky pro další účastníky, kteří stojí na stejné procesní straně.³⁹ Odvolání v tomto případě není podmíněno jejich souhlasem, nicméně napadený rozsudek musí vyznívat v jejich neprospěch.⁴⁰ Některé osoby se účastní řízení jen v některých fázích. I ony jsou oprávněny podat odvolání. Toto oprávnění jim však záleží pouze ve vztahu

³⁸ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1776 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1591 – 1597.

³⁹ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2.2016. Kniha IV. § 201-250l občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 280 s. ISBN 978-80-7552-271-9., str. 21.

⁴⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces: vysokoškolská právnická učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 8072010654., str. 451.

k rozhodnutí, která se týkají jejich práv a povinností (například znalci a tlumočníci, ustanovení zástupci).⁴¹

Ke splnění subjektivních podmínek přípustnosti nestačí být účastníkem řízení. Účastník musí mít subjektivní legitimaci k podání odvolání. Tu získává v případě, že mu rozhodnutím soudu první instance nebylo vyhověno nebo mu byla rozhodnutím způsobena určitá újma na jeho právech. Stěžejní je výrok rozhodnutí, protože případnou újmu lze posuzovat jen z procesního hlediska. Posuzováním podle hmotného práva by se zkoumala důvodnost nároku ve věci samé. *„Při tomto posuzování také nelze brát v úvahu subjektivní přesvědčení účastníka řízení, ale jen objektivní skutečnost, že rozhodnutím soudu mu byla způsobena určitá, třeba i nepříliš významná újma, kterou lze odstranit zrušením napadeného rozhodnutí.“*⁴² Často se v soudní praxi stává, že odvolatel shora uvedené nebere v úvahu a podává nesprávně odvolání nejen proti zamítavému výroku, ale i proti výroku, kterým mu bylo vyhověno.

Osoba, která se vzdala svého práva na odvolání, ztrácí subjektivní legitimaci a již nemůže odvolání podat. Vzdání se odvolání je procesní úkon, který může učinit účastník řízení, který je subjektivně legitimován k podání odvolání. Může tak učinit až po vyhlášení nebo vydání rozhodnutí. Vzdání se odvolání je neopakovatelný úkon. Jak vyplývá z judikatury: *„Účastník řízení, který se práva odvolání vzdal, není již oprávněn k podání odvolání ani tehdy, jestliže byl soudem v písemném vyhotovení rozhodnutí nesprávně poučen o možnosti podat proti rozhodnutí odvolání. Odvolání podané takovým účastníkem odvolací soud odmítne, jakožto odvolání podané neoprávněnou osobou.“*⁴³

Při splnění určitých podmínek zakládá občanský soudní řád v § 203 subjektivní legitimaci i vedlejšímu účastníkovi, státnímu zastupitelství a Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových.

⁴¹ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář. ISBN 9788074789861., str. 885.

⁴² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2000, sp. zn. 21 Cdo 2323/1999.

⁴³ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. 60 Co 225/2005.

Smyslem vedlejšího účastníka (vedlejší intervence) je pomoc hlavnímu účastníkovi domoci se kladného výsledku ve sporu a to z toho důvodu, že má na jeho úspěchu právní zájem. Při absolvování volitelného předmětu soudní praxe, jsem si všimla, že typickým vedlejším účastníkem v řízení o nároku na náhradu škody jsou pojišťovny žalovaného škůdce. Vedlejší účastník může podat odvolání ve prospěch podporovaného hlavního účastníka, avšak musí k tomu být splněny zákonem stanovené podmínky. V prvním případě musí podporovaný účastník s odvoláním souhlasit a nesmí se svého práva na odvolání vzdát. Druhá podmínka je splněna, pokud vedlejší účastník vstoupí do řízení do patnácti dnů od doručení rozhodnutí účastníku, kterého v řízení podporuje.⁴⁴ Vstoupil-li vedlejší intervent do řízení ještě před vyhlášením rozhodnutí soudu první instance, soud mu doručí rozhodnutí a má pak k podání odvolání svoji lhůtu podle § 204 odst. 1 o. s. ř.⁴⁵ Nesplní-li vedlejší účastník podmínky uvedené v § 203 o. s. ř. jeho odvolání bude odmítnuto pro nedostatek subjektivní legitimace podle § 218 písm. b) o. s. ř.

Státní zastupitelství je oprávněno podat návrh na zahájení řízení nebo může do civilního řízení vstoupit v případech stanovených zákonem.⁴⁶ V občanském soudním řádu nyní nenajdeme výčet těchto jednání. Nalezneme jej například v ZŘS nebo v insolvenčním zákoně. Jedná je nejčastěji o řízení o svéprávnosti, o prohlášení za mrtvého, o umoření listin atd. Vstoupilo-li státní zastupitelství do řízení před soudem první instance, soud mu doručí své rozhodnutí a státní zastupitelství může napadnout toto rozhodnutí odvoláním ve lhůtě dle § 204 o. s. ř.. Pokud do řízení nevstoupilo, platí pro něj stejné podmínky jako pro vedlejšího účastníka, může tedy podat odvolání jen, oznámilo-li soudu, že vstupuje do řízení a učinilo tak dříve než, uplynula lhůta k odvolání všem účastníkům řízení. Státní zastupitelství má postavení navrhovatele, tam kde bylo řízení zahájeno na jeho návrh. V tomto případě má postavení účastníka a ve

⁴⁴ Ustanovení § 203 odst. 1 o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9, str. 756 – 757.

⁴⁶ Ustanovení § 35 odst. 1 o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů.

vztahu k odvolání se postupuje podle § 201. Ustanovení § 203 odst. 2 o. s. ř. se v tomto případě nepoužije.⁴⁷

I pro Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových platí stejné podmínky jako u předchozích dvou případů. Znamená to, že musí vstoupit do řízení dříve, než uplyne lhůta pro odvolání ostatním účastníkům řízení. Úřad je legitimován k podání odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně jen ve věcech, v nichž je oprávněn vstoupit do řízení podle § 35a o. s. ř.⁴⁸

Ve vykonávacím (exekučním) řízení je určení legitimovaného subjektu k podání odvolání méně jednoznačné, což souvisí s tím, že ustanovení § 255 odst. 1, 2 o. s. ř. neupravuje účastenství dost vyčerpávajícím způsobem, a že proto status účastníka (pro jednotlivá dílčí stádia exekučního řízení) je přiznáván těm, o jejichž práva a povinnosti v takovém stádiu řízení jde. Je třeba odlišovat účastníky řízení od subjektů zúčastněných na řízení, kteří do vykonávacího (exekučního) řízení zasahují, respektive v něm vystupují, ale o jejichž práva a povinnosti v něm nejde. Například plátce mzdy se nestává účastníkem řízení tím, že je mu uloženo provádět srážky ze mzdy. Z toho důvodu není legitimován k podání odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy.⁴⁹ Dále například jde o postavení soudního exekutora, který není subjektem oprávněným podat odvolání proti usnesení o zastavení exekuce. Nicméně v části exekučního řízení, v níž se jedná o jeho nárocích na náklady exekuce, je soudní exekutor účastníkem řízení a je oprávněn podat odvolání proti rozhodnutí soudu, které se těchto nákladů týká.⁵⁰

4.1.1 Důsledky subjektivní nepřipustnosti

Podle ustanovení § 218 písm. b) o. s. ř. „*odvolací soud odmítne odvolání, které bylo podáno někým, kdo k odvolání není oprávněn.*“

⁴⁷ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1776 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1611 – 1613.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ KURKA, V., DRÁPAL, L. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-443-9., str. 747.

⁵⁰ Tamtéž.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že pokud odvolání není subjektivně přípustné (podané osobou neoprávněnou), odvolací soud takové odvolání odmítne, aniž by se zabýval věcnou stránkou napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícímu řízení.

Následně jsem z praxe vybrala několik dalších případů, kdy bylo odvolání ze shora uvedeného důvodu odmítnuto.

Výrok, kterým bylo účastníkovi vyhověno

Pokud účastník podá odvolání proti rozhodnutí ve věci samé v celém rozsahu, ačkoliv mu bylo částečně vyhověno, pak odvolání do vyhovujícího výroku musí být odmítnuto pro subjektivní nepřípustnost.

Jednání zástupce při nedostatku plné moci

Pokud zástupce při nedostatku plné moci podá odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně za zemřelého účastníka, který již neměl způsobilost být účastníkem řízení, pak odvolání je podáno někým, kdo k odvolání není oprávněn. Naopak odvolání podané osobou, která se označila jako zástupce účastníka, avšak její oprávnění účastníka zastupovat nebylo prokázáno, nelze odmítnout podle ustanovení § 218a odst. 1 písm. b) o. s. ř. Jestliže se nedostatek prokázání plné moci přes učiněná vhodná opatření, odvolací soud odvolací řízení zastaví (§ 211, 104 odst. 2 o. s. ř).⁵¹

Vzdání se odvolání

„Jestliže se účastník vzdal práva odvolání, a přesto posléze odvolání podal, odvolací soud jeho odvolání odmítne podle § 218 písm. b) OSŘ i tehdy, když účastník vzal své odvolání posléze zpět. Odvolací soud za takové situace o zpětvzetí odvolání dle § 207 odst. 2 OSŘ vůbec nerozhoduje, protože odmítnutí odvolání je prioritním důvodem pro ukončení odvolacího řízení.“⁵²

⁵¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 11. 1997, sp. zn. 2 Cdon 992/97.

⁵² Usnesení KS v Plzni z 28. 5. 2014, sp. zn. 10 Co 176/2014.

4.2 Objektivní přípustnost odvolání

Ze zásady univerzality vyplývá, že lze podat odvolání proti kterémukoliv rozhodnutí – rozsudku nebo usnesení, nestanoví-li zákon nepřípustnost odvolání. Na rozdíl od subjektivní přípustnosti, která se týká účastníků řízení, případně jiných osob, objektivní přípustnost se vztahuje k prvoinstančnímu rozhodnutí. Mezi objektivní podmínky přípustnosti patří.

- Existence nepravomocného rozhodnutí soudu prvního stupně.
- Dodržení lhůty pro podání odvolání.
- Přípustnost odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně⁵³

Obecně tedy platí, že objektivně přípustný k přezkumu je rozsudek nebo usnesení a to ať již ve věci samé či procesní, které splňuje tři výše uvedené body. O prvních dvou podmínkách bylo pojednáno již v předchozích kapitolách. Zbývá tedy vysvětlit otázku přípustnosti respektive nepřípustnosti.

Stěžejní úprava nepřípustnosti odvolání proti rozsudkům i usnesením je obsažena v ustanovení § 202 odst. 1 a 2 o. s. ř. V následujících podkapitolách se budu věnovat samostatně nepřípustnosti odvolání proti usnesením a následně nepřípustnosti odvolání proti rozsudkům.

4.2.1 Nepřípustnost odvolání proti usnesení

Již v páté kapitole jsem zmínila, že odvolání před rokem 1964 nebylo jediným řádným opravným prostředkem. Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních, znal dva řádné opravné prostředky – stížnost a odvolání. Stížnost byla opravným prostředkem proti usnesení a stejně jako dnes pamatoval zákon na usnesení, proti kterým nebyla stížnost přípustná. Také se jednalo o usnesení, která souvisí s vedením řízení, například doručování, nařizování dokazování a další. Důvod proč proti usnesením není řádný opravný prostředek přípustný i dnes, shledávám stále stejný. Tato usnesení mají převážně procesní povahu, proto ve většině případů nebudou mít vliv na správnost

⁵³ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A a kol. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2014, 621 s. Učebnice (Linde). ISBN 978-80-7201-940-3., str. 505.

rozhodnutí ve věci samé⁵⁴ a nebylo by v souladu se zásadou rychlosti a hospodárnosti, aby se jimi musel odvolací soud zabývat.

Současný občanský soudní řád se stal účinným 1. 4. 1964. Od té doby byl několikrát novelizován (uvádí se přibližně kolem 150 novelizací). Změny proběhly i v ustanovení § 202 odst. 1 o. s. ř., který se postupem času rozšířil. Jak jsem již výše uvedla, dochází k rozšiřování výčtu těchto usnesení například i z toho důvodu, aby již v prvním stupni soud mohl vydat meritorní rozhodnutí a nedocházelo ke zbytečným průtahům a byla dodržena zásada rychlosti a hospodárnosti řízení. Jestliže by spor před soudem trvat moc dlouho, došlo by k narušení právní jistoty a důvěry v justiční systém. Proto zákonodárce zvolil ve výčtu taková usnesení, která nemusí ihned podléhat přezkumu odvolacího soudu, neboť nemají zásadní vliv na rozhodnutí soudu ve věci samé, nezpůsobí účastníkovi řízení újmu na jeho právech, neboť on sám, podá-li odvolání proti meritornímu rozhodnutí, má možnost namítnout, že usnesení, kterým soud pochybil, ovlivnilo nesprávné rozhodnutí ve věci samé.⁵⁵

Jen pro zajímavost, srovnáme-li původní znění o. s. ř. (z 1. 4. 1964) s tím současným, vzrostl počet usnesení v § 202 odst. 1 o. s. ř. téměř o polovinu. Odvolání nebylo přípustné proti usnesení, jímž:⁵⁶

- a) se upravovalo vedení řízení;
- b) byl k řízení přibrán další účastník;
- c) bylo zahájeno řízení bez návrhu;
- d) bylo vráceno podání k opravě;
- e) bylo prominuto zmeškání lhůty;
- f) byla připuštěna změna návrhu nebo vzetí návrhu zpět;

⁵⁴ ŠTAJGR, František, ed. Učebnice občanského práva procesního: schváleno výnosem ministerstva školství ze dne 23. června 1954 č.j. 34.215/54-S/3 jako celostátní vysokoškolská učebnice. Praha: Orbis, 1955., str. 312.

⁵⁵ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A a kol. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2014, 621 s. Učebnice (Linde). ISBN 978-80-7201-940-3., str. 507.

⁵⁶ Ustanovení § 202 odst. 1 o. s. ř., v tehdy účinném znění (1. 4. 1964).

g) bylo rozhodnuto o svědečném nebo o nárocích podle § 139 odst. 3.

Z tohoto srovnání je vidět, že roste zájem na zvyšování nepřipustnosti odvolání. Samozřejmě ke změně došlo i v souvislosti s nabytím účinnosti zákona o zvláštních řízeních soudních, neboť některá usnesení se stala součástí tohoto zákona.

Současný výčet v § 202 odst. 1 písm. a) - n) o. s. ř. se na první pohled jeví jako taxativní, nicméně není tomu tak. V řadě dalších ustanovení o. s. ř. jsou zakotvena usnesení, proti kterým není odvolání přípustné. Můžeme jmenovat například § 17 o. s. ř.: „*zda je vyloučen zapisovatel nebo jiný zaměstnanec soudu, jakož i znalec nebo tlumočník, rozhoduje předseda senátu. Proti jeho usnesení není přípustný opravný prostředek.*“ Další výčet nalezneme i v zákoně o zvláštních řízeních soudních. Například v ustanovení § 129 ZŘS jsou vyjmenována usnesení vydávaná v pozůstalostním řízení, proti kterým zákon stanovuje nepřipustnost odvolání. V tomto případě se také jedná o usnesení procesní povahy, jejichž výčet v tomto ustanovení také není taxativní.

Jsou-li pochybnosti o přípustnosti odvolání, bude více vhodné odvolání připustit než vyloučit.⁵⁷

1. Nepřipustnost odvolání proti usnesení, jímž se upravuje vedení řízení⁵⁸

Ustanovení § 202 odst. 1 písm. a) o. s. ř. zakotvuje nepřipustnost odvolání proti usnesení, kterým se upravuje vedení řízení. Již při prvním čtení tohoto ustanovení mě napadla první otázka. O jaká usnesení se konkrétně jedná? Zjednodušeně můžeme říci, že jde o jednoduché procesní úkony, kterými se soudce snaží vést řízení. Soud není těmito úkony vázán⁵⁹, může je kdykoliv změnit, proto nemá význam, aby byla taková usnesení podrobována přezkumu správnosti. Tato usnesení mají pouze zprostředkovaný vliv na výsledek řízení. Pokud jsou správně využívána, napomáhají k efektivnímu nasměrování procesu

⁵⁷ DAVID, L.; IŠTVÁNEK, F.; JAVŮRKOVÁ, N.; KASÍKOVÁ, M.; LAVICKÝ, P. a kol. Občanský soudní řád: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 2 sv. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-460-4., str. 1076.

⁵⁸ Názvy podkapitol 5.2.1.4. – 5.2.1.14. jsou převzaty přímo z ustanovení § 202 odst. 1. písm. a) – n) o. s. ř.

⁵⁹ Ustanovení § 170 o. s. ř. ve znění pozdějších předpisů.

k rozhodnutí ve věci samé.⁶⁰ Typické příklady usnesení, kterými soudce vede řízení, jsou například usnesení o nařízení nebo odročení jednání (§ 115 odst. 1 a § 119 odst. 1 o. s. ř.). Dále sem spadá usnesení o přiznání osvobození od soudních poplatků (§ 138 odst. 1 o. s. ř.) nebo usnesení o ustanovení znalce (§ 127 odst. 1 o. s. ř.). Naopak do této skupiny nezařadíme usnesení o uložení pořádkové pokuty, byť se jedná o institut, který soudu slouží k vedení řízení, takové rozhodnutí zasahuje do práv a povinností účastníka, proto je zde odvolání přípustné.⁶¹

2. Nepřípustnost odvolání proti usnesení, kterým byl účastník vyzván, aby neúplné, nesrozumitelné nebo neurčité podání doplnil nebo opravil (§ 43 odst. 1)

Toto ustanovení se vztahuje k náležitostem, tedy k § 43 o. s. ř., kdy každé podání musí mít své náležitosti. Nejsou-li náležitosti splněny, vydá soud výtýkácí usnesení, ve kterém účastníkovi vytkne vady v podání. Předpokládá se, že účastník podá návrh či jiné podání, které má své předepsané náležitosti, pokud tomu tak není, vyzve jej soud, aby podání doplnil. Nicméně by nedávalo smysl, aby již toto usnesení bylo podrobeno přezkumu hned na počátku řízení. Za prvé by tím byl celý proces zdržen. Za druhé s tímto usnesením nesmíme zaměňovat usnesení o odmítnutí podání, neboť toto usnesení není procesní povahy, má za následek skončení řízení,⁶² a proto by mělo být podrobeno přezkumu odvolacího soudu. Z hlediska přípustnosti je zcela dostačující, aby bylo odvolání přípustné až proti usnesení o odmítnutí návrhu (§ 43 odst. 2 o. s. ř.).

⁶⁰ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2.2016. Kniha IV. § 201-250l občanského soudního řádu.* Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 280 s. ISBN 978-80-7552-271-9., str. 24

⁶¹ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s. ISBN 978-80-7400-107-9., 1598 – 1610.

⁶² JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2.2016. Kniha IV. § 201-250l občanského soudního řádu.* Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 280 s. ISBN 978-80-7552-271-9., str. 25.

3. Nepřípustnost odvolání proti usnesení, kterým bylo prominuto zmeškání lhůty

Pokud to zákon nevyklučuje, může soud prominout zmeškání zákonné lhůty. Jsou-li splněny důvody pro prominutí lhůty, soud žádosti vyhová. Zákon nepovoluje odvolání proti tomuto usnesení a to z toho důvodu, že usnesení se doručuje pouze tomu účastníkovi, který žádá o prominutí. Povolení nebo nepovolení zmeškání lhůty se druhé strany sporu netýká. Samozřejmě zamítne-li soud žádost, má účastník právo podat odvolání proti zamítavému usnesení.

4. Nepřípustnost odvolání proti usnesení, kterým byla nebo nebyla připuštěna změna návrhu

Institut změny návrhu (žaloby) ve sporném řízení je upraven v ustanovení § 95 o. s. ř. O tomto jednostranném procesním úkonu žalobce⁶³ rozhoduje soud usnesením. V tomto případě je zcela v rukou nalézacího soudu, aby korigoval průběh řízení a rozhodl, zda změnu povolí či nikoli, neboť ať rozhodne kladně nebo záporně, zákon v obou případech odvolání nepřipouští. Jakmile soud jednou rozhodne, že změnu žaloby nepřipouští, nemůže žalobce návrh na změnu znovu uplatnit. Trvá-li žalobce stále na své změně návrhu, musí podat novou žalobu a zahájit tak nové řízení.⁶⁴

5. Nepřípustnost odvolání proti usnesení, jimž bylo rozhodnuto o svědečném nebo o nárocích podle § 139 odst. 3

Proč usnesení o znalečném podléhá přezkumu a usnesení o svědečném nikoli? Zřejmě to bude proto, že znalečné se pohybuje v daleko vyšších částkách a nárok na něj je závislý na splnění zákonem předepsaných podmínek. Jedná se o náročnější rozhodnutí z důvodu nutnosti přezkoumat podmínky zákona o znalcích a tlumočnících (zákon č. 36/1967 Sb.). Naopak u svědečného jde o ekonomicky

⁶³ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 398.

⁶⁴ Rozsudek Nejvyšší soud, 28 Cdo 3561/2013, 1. 4. 2014

nižší částku. Ta se skládá z ušlého výdělku a z nákladů spojených s cestou. Většinou je soudem vypláceno hned po skončení jednání.⁶⁵

6. *Nepřípustnost odvolání proti usnesení o schválení smíru*

Smysl soudního smíru spočívá v tom, že se účastníci řízení dohodnou na výsledku sporu a soud takové jednání schválí. Takto schválený smír má účinky pravomocného rozsudku.⁶⁶ Nepřípustnost je skryta již v samotném názvu, jelikož se nepředpokládá, že účastníci, kteří se domluvili na smíru, si ukončení sporu následně rozmyslí. Podle mého názoru by bylo kontraproduktivní, kdyby se účastníci řízení dohodli před soudem prvního stupně na smíru a pak se odvolávali k vyšší instanci. Účastníci se mohou odvolat proti negativnímu rozhodnutí – tedy pokud soud jejich smír neschválí.

7. *Nepřípustnost odvolání proti usnesení, kterým byl zamítnut návrh na přerušení řízení podle § 109 nebo podle § 110*

Nepřípustnost odvolání v tomto případě má charakter protiobstrukčního opatření. Účastník tím, že by neustále navrhoval přerušení řízení, by mohl celý spor prodlužovat. Soud vyhlásí usnesení, kterým návrh na přerušení řízení zamítne. Pokud soud sám shledá podmínky pro přerušení řízení, přeruší jej usnesením, proti němuž účastník může podat odvolání

8. *Nepřípustnost odvolání proti usnesení, kterým byl žalovaný vyzván, aby se ve věci písemně vyjádřil (§ 114b)*

Při splnění podmínek stanovených zákonem, může soud vyžít institutu kvalifikované výzvy (§ 114b o. s. ř.). Žalovaný je vyzván, aby se ve věci písemně vyjádřil. Jedná se o procesní postup soudu. Z hlediska efektivního a rychlého řízení by nebylo vhodné, aby účastník podával odvolání již v této fázi. Tato možnost se mu naskytne, uplatní-li odvolání proti rozsudku pro uznání, vydaného

⁶⁵ JIRSA, Jaromír. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2.2016. Kniha IV. § 201-250l občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 280 s. ISBN 978-80-7552-271-9., str. 25.

⁶⁶ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A a kol. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice. 7. aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Linde, 2014, 621 s. Učebnice (Linde). ISBN 978-80-7201-940-3., str. 508.

na základě fikce uznání (§ 153a odst. 3 o. s. ř.), kde může mimo jiné vznést námitky, že podmínky pro vydání kvalifikované výzvy nebyly splněny.⁶⁷

9. Nepřípustnost odvolání proti usnesení, kterým bylo opraveno rozhodnutí, netýká-li se oprava výroku rozhodnutí

Odvolání proti tomuto usnesení není přípustné proto, že opravné usnesení (například oprava chybné adresy v odůvodnění) nedopadá na postavení účastníků, z hlediska práv a povinností nemá pro ně žádný význam. Jiná situace nastává v případě chybného výroku rozhodnutí. Tato opravná usnesením mohou podléhat přezkumu v odvolacím řízení. Přípustnost já dána tím, že opravami může být zasahováno do práv a povinností účastníků. I zde judikatura zaznamenává trend co nejvíce omezit přípustnost odvolání proti těm usnesením, ve kterých jde o opravu, „*kde se chyba v psaní projeví jen formálně (např. vynecháním spojovací částky, vadným rozdělením slova, špatným umístěním nebo užitím členících znamének či prostým překlepem), nikoliv však obsahově.*“⁶⁸ Kdyby totiž možnost podat odvolání (a nové otevření lhůty), způsobovala každá oprava výroku rozhodnutí bez rozdílu, o jakou chybu v psaní jde, docházelo by „*k popření smyslu institutu opravného usnesení, sloužícího k ochraně účastníků před obsahovými změnami výroků vydaného rozhodnutí (jakkoliv opodstatněnými), provedenými soudem v době po uplynutí lhůty k podání odvolání proti opravovanému rozhodnutí.*“⁶⁹

10. Nepřípustnost odvolání proti usnesení, kterým bylo rozhodnuto, že doručení je neúčinné (§ 50d)

Odvolání není přípustné pouze u pozitivního usnesení, tedy u takového, kde soud rozhodne, že doručení je z nějakého omluvitelného důvodu neúčinné. Soud návrhu vyhoví, a jelikož tím nezasahuje do postavení navrhovatele, který návrh učinil, bylo by odvolání zbytečné. Pokud soud zamítne návrh, navrhovatel je oprávněn podat proti takovému rozhodnutí odvolání. Neúčinnost nastává

⁶⁷ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2.2016. Kniha IV. § 201-250l občanského soudního řádu.* Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 280 s. ISBN 978-80-7552-271-9., str. 26.

⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 310/2002.

⁶⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 310/2002.

v případech, kdy je písemnost sice řádně doručena (v souladu s o. s. ř.), ale z nějakého důvodu (například působení vis maior) se nemohl účastník se zásilkou seznámit. Tímto institutem dochází ke zmírnění přísnosti fikce doručení. Nesmíme však tento institut zaměňovat za situaci, kdy není doručeno řádně podle o. s. ř. V případě neúčinného doručení proběhlo vše správně podle dikce o. s. ř, ale v případě vadného doručení, musí být doručení provedeno znovu.

11. Nepřípustnost odvolání proti usnesení, kterým byla uložena povinnost složit zálohu na náklady důkazu

Usnesení, kterým bylo rozhodnuto, že doručení je neúčinné a usnesení, kterým byla uložena povinnost složit zálohu na náklady důkazu, se stala součástí § 202 odst. 1 o. s. ř. na základě přijetí tzv. souhrnné novely (č. 7/2009 Sb.). Tato změna byla ve prospěch zásady rychlosti řízení, „*tedy aby otázka placení nákladů nebránila projednání věci samé v přiměřené lhůtě.*“⁷⁰

Toto usnesení má podobný charakter jako usnesení o vedení řízení. Účel tohoto usnesení je upraven v ustanovení § 141 o. s. ř., kde je stanoveno, za jakých podmínek soud rozhodne o uložení zálohy na provedení důkazu.

12. Nepřípustnost odvolání proti usnesení, kterým bylo vyhověno návrhu na přezkum evropského platebního rozkazu

Kromě odporu má žalovaný možnost podat návrh na přezkum evropského platebního rozkazu, o kterém rozhoduje soud, jenž platební rozkaz vydal (§ 174b odst. 2 o. s. ř.). I v tomto případě se jedná o pozitivní usnesení, tedy takové, které není žalovanému na újmu, proto by bylo zcela neopodstatněné, aby zákon připouštěl možnost podat odvolání. Samozřejmě pokud soud odmítne, jedná se z pohledu žalovaného o negativní rozhodnutí a zde zákon odvolání připouští.

⁷⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

13. Nepřípustnost odvolání proti usnesení, kterým bylo nařízeno první setkání s mediátorem podle § 100 odst. 2

V souvislosti s přijetím zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci, byl do občanského soudního řádu zakotven institut mediace. Předseda senátu může usnesením nařídit první setkání s mediátorem a přerušit řízení (§ 100 odst. 2 o. s. ř.). Je zcela na uvážení soudu, zda setkání nařídí. V každém individuálním sporu musí být zhodnoceno, zda využití tohoto institutu je efektivní, aby nedocházelo k prodloužení sporu a oddálení vydání meritorního rozhodnutí.⁷¹ Právě i z těchto důvodů není odvolání proti tomuto usnesení přípustné, neboť setkání s mediátorem má přinést smírné řešení sporu, je-li úspěšné. Podané odvolání ještě před počátkem setkání, by dle mého názoru bylo v rozporu se samotným účelem mediace.

14. Nepřípustnost odvolání proti usnesení, kterým byl zrušen platební rozkaz podle § 173 odst. 2

Pod posledním písmenem se skrývá nepřípustnost odvolání proti usnesení, kterým byl zrušen platební rozkaz, protože se jej nepodařilo žalovanému doručit do vlastních rukou. Z uvedeného výčtu jde o případ nepřípustnosti nejnovější. Do ustanovení § 202 odst. 1 o. s. ř. bylo vtěleno zákonem č. 404/2012 Sb., novelizujícím o. s. ř. Před přijetím této novely bylo odvolání proti usnesení, kterým se rušil platební rozkaz podle § 173 odst. 2 o. s. ř., přípustné. Odvolání mohl podat žalobce, ale i žalovaný (pokud jich bylo více), kterému se podařilo platební rozkaz doručit. V praxi docházelo k situacím, kdy žalobci vyčítali soudu, že nedostatečně zjistil adresy žalovaných a pokud odvolání podali, došlo tím ke zbytečnému prodloužení celého řízení. Nyní může soud platební rozkaz zrušit, aniž by čekal na uplynutí odvolací lhůty, a ihned ve věci nařídit jednání.

⁷¹ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 417 – 420.

4.2.2 Nepřípustnost odvolání proti rozsudku

Jak občanský soudní řád z roku 1950, tak i původní znění občanského soudního řádu z roku 1963 neupravovaly kvantitativní omezení přípustnosti odvolání proti rozsudkům. Odvolání bylo přípustné proti každému nepravomocnému rozsudku soudu prvního stupně. Přijetím tzv. velké novely o. s. ř. byla v § 202 odst. 2 o. s. ř. nově stanovena nepřípustnost odvolání proti rozsudkům, jímž bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 2 000 Kč.⁷² O devět let později byla tzv. souhrnnou novelou tato částka zvýšena na 10 000 Kč. Tento kvantitativní limit však neplatí pro rozsudek pro zmeškání a rozsudek pro uznání (§ 202 odst. 2 věty za středníkem o. s. ř.) a i v případě, že je předmětem těchto rozsudků peněžité plnění nepřevyšující 10 000 Kč, je odvolání přípustné. Tato skutečnost souvisí zřejmě s tím, že v případě těchto rozsudků odvolací soud nepřezkoumává opodstatněnost žalovaného nároku, ale pouze to, zda byly naplněny zákonem předepsané předpoklady pro jejich vydání (eventuelně vady uvedené v § 205 odst. 2 písm. a) o. s. ř.) a zda nebylo porušeno právo na spravedlivý proces. Dále nesmíme zapomenout na některé výjimky, které jsou nyní upraveny v ZŘS.⁷³

Hovoří-li se o tzv. bagatelní věci, má se na mysli takový rozsudek, kterým bylo rozhodnuto v řízení, jehož předmětem bylo v době vydání rozsudku peněžité plnění nepřevyšujícím 10 000 Kč.⁷⁴ Aby nedocházelo k pochybnostem z hlediska výše částky, pokud by například došlo ke změně žaloby nebo k částečnému zpětvzetí (§ 95 a § 96 o. s. ř.), zákon č. 296/2017 Sb. novelizující o. s. ř. přesně stanovil, že tato částka musí být předmětem řízení v době, kdy je vydáván rozsudek. Z hlediska přípustnosti odvolání je tedy významný rozsah předmětu řízení v době vydání rozsudku, nikoli výsledek sporu, tedy zda a v jakém rozsahu bylo žalobě vyhověno.⁷⁵

⁷² Ustanovení § 202. odst. 2 o. s. ř., ve znění zákona č. 30/2000 Sb.

⁷³ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 754 – 755.

⁷⁴ Ustanovení § 202 odst. 2 o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁵ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1606.

Z textu zákona jasně vyplývá, že musí jít o peněžité plnění, což znamená, že odvolání proti rozsudku, ve kterém bylo rozhodnuto o nepeněžitém plnění, je přípustné, i kdyby hodnota, vyjádřena v penězích, byla nižší než 10 000 Kč. Do částky 10 000 Kč se nezapočítává příslušenství pohledávky, tedy úroky, úroky z prodlení a náklady spojené s uplatněním pohledávky.⁷⁶ Pokud předmět řízení nepřevyšuje částku 10 000 Kč v době vyhlášení rozsudku, není odvolání přípustné ani proti vedlejším výrokům (např. výroku o náhradě nákladů řízení nebo výroku o lhůtě k plnění). O. s. ř. neobsahuje ustanovení, které by poskytovalo možnost přezkoumání výroku o nákladech řízení v tzv. bagatelních věcech. „*Je třeba vycházet z toho, že zákon výslovně nepřipouští odvolání proti rozsudku ve věci samé, jímž bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřesahujícím částku 2000 Kč (dnes 10 000 Kč). Neumožňuje-li zákon podat odvolání proti rozsudku ve věci samé, znamená to, že nelze podat odvolání ani do výroků ostatních, tedy např. i do výroku o nákladech řízení. Jedním z předpokladů potřebných pro přezkoumání rozhodnutí okresního soudu je přípustnost odvolání. Není-li proti rozhodnutí ve věci samé odvolání přípustné, nelze aplikovat ustanovení § 206 odst. 3 o. s. ř. a nelze tedy přezkoumat rozhodnutí okresního soudu ani ve vztahu k vedlejším výrokům.*“⁷⁷

Další problematická otázka, která musela být následně vyřešena judikaturou, je situace, kdy žalobce uplatňuje více nároků se samostatným skutkovým základem. Je odvolání přípustné proti celému výroku rozsudku, pokud peněžité plnění některého z uplatňovaných nároků nepřesahuje částku 10 000 Kč? Například rozhoduje-li se jedním rozsudkem současně o nároku na náhradu škody a o nároku na plnění vyplývající ze smlouvy.⁷⁸ Odpověď nalezneme v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2016, sp. zn. 21 Cdo 3480/2015. Nejvyšší soud zastává názor, že v této situaci nalézací soud nemá zkoumat příslušnost odvolání (ve smyslu § 202 odst. 2 o. s. ř.) ke každému nároku samostatně a je tak rozhodující celková výše peněžitého plnění. Odvolání bude přípustné, převyšuje-li částku 10 000 Kč součet všech nároků, o kterých soud v rozsudku rozhodl.⁷⁹

⁷⁶ Ustanovení § 513 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁷ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 8. 2001, sp. zn. 11 Co 716/2001.

⁷⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2016, sp. zn. 21 Cdo 3480/2015.

⁷⁹ Tamtéž.

S tímto názorem souhlasím, neboť z hlediska hospodárnosti je tento závěr velice praktický a užitečný. Žalobce, který má více požadavků, je tak motivován, aby své nároky uplatnil v rámci jedné žaloby. Dochází pak nejen k šetření času soudců, ale například i ke snížení nákladů spojených s evidencí více návrhů.⁸⁰

Otázkou zůstává, co vedlo zákonodárce k přijetí kvantitativního omezení přípustnosti odvolání proti nepravomocným rozsudkům. Jak jsem již výše uvedla, toto omezení bylo zcela novinkou v českém civilním právu procesním, neboť žádná z předchozích úprav, a to dokonce ani CŘS (113/1895 ř. z.), který byl na našem území účinný do 31. 12. 1951 tuto výjimku neupravoval. Jen v období od 1. 8. 1947 do 31. 12. 1951 nebylo odvolání přípustné, pokud výše peněžitého plnění nepřesahovala 300 Kčs.⁸¹ Z důvodové zprávy k oběma velkým novelám⁸² můžeme vyčíst, že touto změnou zákonodárce sledoval snížení průtahů v soudním řízení a odbřemenění soudců, což ve výsledku mělo vést k rychlejšímu a kvalitnějšímu rozhodování.⁸³ Změna částky z 2000 Kč na 10 000 Kč byla provedena v důsledku zvyšující se průměrné a minimální mzdy. Toto stanovisko je pochopitelné, nicméně pro každého člověka má částka 10 000 jinou hodnotu.

Zavedením této kvantitativní bariéry se řízení o tzv. bagatelních sporech stalo jednoinstančním, což bylo Ústavním soudem aprobováno jako ústavně konformní. Ve svém usnesení ze dne 18. 6. 2001, sp. zn. III. ÚS 101/2001 uvedl, že „z ústavněprávního hlediska není soudní řízení povinně dvoustupňové, s výjimkou věcí trestních o kterých tento požadavek vyplývá z čl. 2 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Jednostupňové soudnictví, zejména pak ve věcech objektivně bagatelního významu, nikterak nevybočuje z ústavních mezí.“

⁸⁰ PLZÁK, Valentýn. Opravné prostředky v řízení o tzv. bagatelních věcech v České republice ve srovnání s úpravou některých evropských států. Časopis pro právní vědu a praxi. 2010, roč. 18, č. 4, s. 349 – 362. ISSN 1210 - 9126.

⁸¹ PLZÁK, Valentýn. Opravné prostředky v řízení o tzv. bagatelních věcech v České republice ve srovnání s úpravou některých evropských států. Časopis pro právní vědu a praxi. 2010, roč. 18, č. 4, s. 349 – 362. ISSN 1210 - 9126.

⁸² Zákon č. 30/2000 Sb. a zákon č. 7/2009 Sb., kterými se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

⁸³ Důvodová zpráva k zákonu č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Přesto nikde není garantováno, že i v tzv. bagatelních sporech nemůže dojít k závažnému pochybení. Z tohoto úhlu pohledu by se nepřípustnost odvolání mohla jevit jako porušení práva na spravedlivý proces. S ohledem na absenci přezkumu obecnými soudy pak jediným možným prostředkem ochrany práva je podání ústavní stížnosti. Ústavní soud však ve své rozhodovací praxi dal najevo, že v případě tzv. bagatelních věcí, u nichž procesní úprava odvolání nepřipouští (s ohledem na nízkou intenzitu možného zásahu do práv účastníka řízení), je ústavní stížnost vyloučena, neboť by bylo nelogické, aby přezkum byl automaticky přesunut do roviny ústavního soudnictví. Opačný názor Ústavní soud zaujímá v případech *„mimořádně závažného pochybení, kdy by se obecné soudy při interpretaci právního předpisu dopustily svévole, tj. například by své rozhodnutí vůbec neodůvodnily nebo by se takové odůvodnění přičilo pravidlům logiky, bylo by výrazem přepjatého formalismu či jiného extrémního vybočení z obecných principů spravedlnosti.“*⁸⁴

Některé výjimky z přípustnosti odvolání nalezneme v zákoně o zvláštních řízeních soudních. Například v ustanovení § 476 zákon nepřipouští odvolání proti rozhodnutí soudu o dohodě rodičů. Jedná o institut úpravy poměrů k nezletilým dětem. V rámci takových dohod se nejčastěji upravuje otázka výživného a rodičovské odpovědnosti, popř. i otázka styku rodiče s dítětem. Jakmile je dohoda schválena soudem, rodič ztrácí subjektivní přípustnost k podání odvolání. Jeho odvolání by bylo odmítnuto jako odvolání podané neoprávněnou osobou. Odvolání může podat opatrovník jménem nezletilého dítěte, které v řízení zastupuje.⁸⁵ Dohoda nemá stejnou povahu jako soudní smír, uzavíraný podle § 99 odst. 1 a 2 o. s. ř., neboť smír je institut využívaný ve sporném řízení. Postup soudu při schvalování dohody rodičů je odlišný. *„Úprava práv a povinností rodičů k dětem není věcí, která by mohla býti ponechána pouze na vůli rodičů, neboť na řádné výchově a výživě dětí má především zájem společnost. Proto soud, z hlediska obsahu řízení, provádí vše, co by prováděl tehdy, kdyby nebyla navržena dohoda rodičů a rozhodoval ve věci samé. Tím výrazně vyniká*

⁸⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 18. 7. 1999, sp. zn. III. ÚS 224/98.

⁸⁵ SVOBODA, K., TLÁŠKOVÁ, Š., VLÁČIL, D., LEVÝ, J., HROMADA, M. a kol.: *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 1054 s. ISBN 978-80-7400-297-7., str. 959 – 960.

rozdílnost mezi smírem a dohodou.“⁸⁶ Proto nelze na dohodu aplikovat ani ustanovení § 99 odst. 3 o. s. ř. a domáhat se tak jejího zrušení.

Nepřípustnost odvolání je zakotvena i v ustanovení § 395 ZŘS, týkajícím se tzv. nesporného rozvodu.

4.2.3 Důsledky objektivní nepřipustnosti

Podle ustanovení § 218 písm. c) o. s. ř. „*odvolací soud odmítne odvolání, které směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není odvolání přípustné.*“

Z citovaného ustanovení vyplývá stejná zásada jako v případě subjektivní nepřipustnosti, tedy že odvolací soud odvolání odmítne, aniž by se zabýval věcnou stránkou napadeného rozhodnutí.

⁸⁶ Rozhodnutí KS v Hradci Králové ze dne 24. září 1965, sp. zn. 4 Co 376/65.

5. Dovolání

Dovolání je mimořádný opravný prostředek, který je upraven v části čtvrté, hlavě třetí, v § 236 – 243g o. s. ř. Plní v českém právním řádu dvě základní funkce. První je funkce nápravná, která se odráží v jeho přezkumné činnosti. Druhá funkce je sjednocující. Dovoláním může být napadeno pravomocné rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.⁸⁷ Z této věty vyplývá, že pro dovolání neplatí princip univerzality, jako je tomu u odvolání. Proto, aby dovolací soud pristoupil k věcnému přezkumu, musí být kumulativně splněny následující podmínky – právní moc, rozhodnutí odvolacího soudu a přípustnost.⁸⁸

Dovolání vyvolává pouze devolutivní účinek, přesněji centrální devolutivní účinek, což znamená, že o něm rozhoduje pouze jediný soud – Nejvyšší soud České republiky (dále též „dovolací soud“), který je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení.⁸⁹ Nejvyšší soud plní roli sjednotitele judikatury a to tím, že především rozhoduje o dovolání, dále přijímá stanoviska k rozhodovací činnosti soudů a uveřejňuje svá vybraná rozhodnutí ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.⁹⁰ Dovolání nemá suspenzivní účinek, což znamená, že jeho podáním není dotčena právní moc a vykonatelnost napadeného rozhodnutí. Dovolací soud však může jak právní moc, tak vykonatelnost odložit a může tak učinit i bez návrhu.⁹¹

Snad jen pár stručných vět o historickém vývoji tohoto opravného prostředku. Dovolání v civilním procesu bylo do českého právního řádu opět zakotveno v roce 1992 (zmiňuji opět, protože již Josefínský soudní řád i ČRS

⁸⁷ Ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁸ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1866.

⁸⁹ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích).

⁹⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 579 s. ISBN 978-80-7380-571-5., str. 324.

⁹¹ Ustanovení § 243 odst. 1 a 2 o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů.

znaly institut dovolání).⁹² Stalo se tak zákonem č. 519/1991 Sb., kterým se měnil a doplňoval o. s. ř. a notářský řád. Do konce roku 1994 existovaly v našem právním řádu souběžně dva mimořádně opravné prostředky – dovolání a stížnost pro porušení zákona, kterou bylo možné podat pouze v omezeném rozsahu. Od roku 1995 dovolání zcela nahradilo stížnost pro porušení zákona.⁹³ Právní úprava z roku 1992 byla založena kasačním principu spočívajícím v tom, že dovolací soud mohl napadené rozhodnutí zrušit nebo potvrdit a přezkum se týkal pouze právní stránky věci (to platí i pro revizní systém). Přijetím zákona č. 404/2012 Sb., kterým se měnil o. s. ř., a některé další zákony, se koncept dovolání změnil a v současné době je dovolání založeno na revizním principu. Existují však polemiky o tom, zda se nejedná spíše o kasační princip s revizními prvky, protože podle § 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř. může Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu změnit, pokud dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout. Takto činí Nejvyšší soud zřídka, a proto se někteří autoři domnívají, že nejde o „čistý“ revizní systém. Dle mého názoru už jen to, že zákon na takovou možnost pamatuje, dává tomuto opravnému prostředku revizních charakter. Je otázkou, zda Nejvyšší soud při současné vytíženosti bude tento způsob rozhodování preferovat, ale dle mého názoru jde o pozitivní změnu, neboť jak vysvětlil zákonodárce v důvodové zprávě: *„V zájmu urychlení řízení není třeba vždy trvat na uplatnění čistě kasačního systému. Může-li věc uzavřít Nejvyšší soud jako dovolací soud svým (měnícím) rozhodnutím, není tu místo k pouze formálnímu zrušování rozhodnutí odvolacího soudu, při němž je stejně nepochybné, jak má být věc v dalším řízení rozhodnuta.“*⁹⁴ Zvolení takové úpravy, je ve své podstatě velice praktické. Pokud by Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí a věc vrátil, probíhalo by řízení znovu a dovolání by tak přicházelo opět v úvahu. Změní-li rozhodnutí sám, řízení končí.

⁹² SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces: vysokoškolská právní učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 8072010654., str. 474.

⁹³ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1862.

⁹⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 404/2012 Sb. kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Následující kapitoly mají obdobnou systematiku jako u odvolání. Nejprve pár stručných vět o podání dovolání a rozhodování o něm. Šestá kapitola je věnována výhradně otázce přípustnosti.

5.1 Podání dovolání

5.1.1 Lhůta pro podání dovolání

Lhůta pro podání dovolání je dvouměsíční, má charakter lhůty zákonné procesní a počíná běžet od doručení rozhodnutí odvolacího soudu. Z dikce zákona jasně vyplývá, že její zmeškání nelze prominout. Pokud však soud účastníky nesprávně nepoučí o dovolání, lhůta pro dovolání se prodlužuje a účastník může dovolání podat do tří měsíců od doručení rozhodnutí.⁹⁵ Stanoví-li soud v rozhodnutí omylem lhůtu delší, platí tato delší lhůta, pokud naopak stanoví kratší, platí lhůta dvouměsíční. Dodržení lhůty k podání dovolání je jednou s objektivních podmínek přípustnosti.⁹⁶

5.1.2 Náležitosti dovolání

Dovolání musí obsahovat kromě obecných náležitostí, které jsou upraveny v § 42 odst. 4 o. s. ř. (k obecným náležitostem více viz 3. 1. 2.) obsahovat zvláštní náležitosti vyjmenované v § 241a odst. 2 o. s. ř. - označení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje, rozsah, ve kterém se rozhodnutí napadá, vymezení dovolacího důvodu, vymezení v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a tzv. dovolací návrh (petit).

Co se týče rozsahu, musí dovolatel přesně uvést výroky, které napadá, neboť dovolací soud je, až na výjimky v § 242 odst. 2 o. s. ř., rozsahem vázán. Právní teorie někdy hovoří o tzv. kvantitativním rozsahu dovolání, protože rozhodnutí odvolacího soudu se může skládat z více výroků a je zcela

⁹⁵ Ustanovení § 240 o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁶ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 899 – 902.

na účastníkovi, aby v dovolání vyznačil, které z nich chce podrobit přezkumu dovolacího soudu.

Dále se po dovolateli požaduje, aby označil, v čem spatřuje přípustnost dovolání. V podání tedy musí být uvedena, jedna ze čtyř předpokladů přípustnosti uvedených v § 237 o. s. ř. Tato náležitost nesmí být zaměňována s dovolacím důvodem. „*Pouhé vymezení dovolacího důvodu, byť jinak způsobitelného, tudíž k doložení přípustnosti dovolání jakožto obligatorní náležitosti dovolání nepostačuje.*“⁹⁷ Aby byla tato náležitost splněna, nestačí citovat znění § 237 o. s. ř., ale dovolatel musí uvést, v čem konkrétně spatřuje naplnění předpokladů přípustnosti.⁹⁸ Není-li tato náležitost splněna, dovolací soud dovolání odmítne podle § 243c odst. 1 o. s. ř. Zákon tedy vyžaduje dovolatele, aby předpoklady přípustnosti konkrétně vyznačil nicméně, dovolací soud není tímto vymezením vázán. Proto stane-li se, že dovolatel důvod nepřipustnosti vyznačil, ale neurčil jej věcně správně, nebude to mít pro něj žádný nepříznivý procesní důsledek.⁹⁹

V rámci dovolání nemohou být uplatňovány nové tvrzení nebo důkazy, a to z toho důvodu, že v rámci dovolacího řízení jde o přezkum pravomocného rozhodnutí odvolacího soudu ke skutkovému stavu zjištěnému k okamžiku vydání napadaného rozhodnutí.¹⁰⁰

5.1.3 Dovolací důvod

Přípustnost dovolání je vázána i na existenci tzv. dovolacího důvodu. Dovolací důvod je další obligatorní náležitostí dovolání.¹⁰¹ Po výše zmíněné novele (zákon č. 404/2012 Sb.) je možné uplatnit pouze jediný dovolací důvod

⁹⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2015, sp. zn. III. ÚS 144/15.

⁹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2488/2013.

⁹⁹ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář. ISBN 9788074789861., str. 1005

¹⁰⁰ Tamtéž str. 1006.

¹⁰¹ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A a kol. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2014, 621 s. Učebnice (Linde). ISBN 978-80-7201-940-3., str. 536.

spočívající v nesprávném právním posouzení věci odvolacím soudem.¹⁰² Půjde o situace, kdy odvolací soud během právního posouzení věci, použil nesprávný právní předpis, nebo jej nesprávně vyložil nebo jej nesprávně aplikoval na zjištěný skutkový stav.¹⁰³ Právní posouzení musí být významné pro rozhodnutí samotné a může se jednat jak o právo hmotné, tak o právo procesní. Z úřední povinnosti pak dovolací soud přihlíží k vadám zmatečnosti (§ 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř.) a vadám, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Nicméně tyto vady nemůže dovolatel uplatnit samostatně, aniž by uvedl, v čem spatřuje nesprávnost právního posouzení věci odvolacím soudem (tzv. kvalitativní rozsah dovolání), a proto k nim soud přihlédně pouze tehdy, je-li dovolání přípustné. Podle současné právní úpravy způsobilým dovolacím důvodem nejsou nesprávná skutková zjištění s výjimkou případů, kdy odůvodnění napadeného rozhodnutí je zatíženo takovými skutkovými defekty (skutkové zjištění zcela nebo v podstatné části chybí anebo je vnitřně rozporné), že nemohou být podkladem pro (přesto) učiněné právní posouzení odvolacím soudem.

5.2 Dovolací řízení

5.2.1 Úkony soudu prvního stupně

Stejně jako u odvolání i dovolání se podává prostřednictvím soudu prvního stupně,¹⁰⁴ který je povinen provést zákonem předepsané úkony. Shodně jako u odvolání soud prvního stupně zastavuje řízení pro nezaplacení soudního poplatku a odmítá dovolání pro opožděnost. Soud první instance je dále povinen vyřešit případný nedostatek povinného zastoupení (k tomu více viz kapitola 6. 1.). Po uplynutí dovolací lhůty všem účastníkům řízení a po splnění všech úkonů soud prvního stupně předloží spis spolu s předkládací zprávou dovolacímu soudu. Nejvyšší soud není vázán sdělením obsaženým v předkládací zprávě o včasnosti

¹⁰² JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2.2016. Kniha IV. § 201-250l občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 280 s. ISBN 978-80-7552-271-9., str. 195.

¹⁰³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2001, sp. zn. 29 Cdo 1373/2000.

¹⁰⁴ WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A a kol. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2014, 621 s. Učebnice (Linde). ISBN 978-80-7201-940-3., str. 539

podání, a proto domnívá-li se, na rozdíl od soudu prvního stupně, že dovolání je podáno opožděně, může jej odmítnout.¹⁰⁵

V dovolacím řízení se neuplatňuje postup podle § 43 odst. 1 o. s. ř., dovolací soud dovolání odmítne, pokud v dovolací lhůtě není dovolatelem uveden údaj o tom, v jakém rozsahu odvolací rozhodnutí napadá, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti nebo důvod dovolání.

5.2.2 Řízení u dovolacího soudu

Dovolací řízení je zpravidla neveřejné a probíhá bez nařízeného jednání. Při rozhodování se vychází ze stavu, uvedeného ve spisu. V dovolacím řízení se neprovádí dokazování, neboť není možné uplatňovat nové skutečnosti a důkazy. Nejvyšší soud musí spoléhat na zjištěný skutkový stav předchozích dvou instancí. Může nařídít jednání, pokud bude chtít změnit rozhodnutí odvolacího soudu nebo považuje-li to za nutné s ohledem na upřesnění některých skutečností.¹⁰⁶

5.2.3 Rozhodnutí o dovolání

Nejvyšší soud rozhoduje v tříčlenném senátu. Z ustanovení § 243c o. s. ř. až 243e o. s. ř. lze vyčíst, že dovolací soud může rozhodnout pěti způsoby.

Nejvyšší soud musí do šesti měsíců od předložení spisu usnesením odmítnout dovolání, pokud není přípustné, trpí vadami, které nebyly včas a řádně odstraněny, dále je-li dovolání zjevně bezdůvodné či bylo podáno opožděně nebo neoprávněnou osobou.

Dovolací řízení bude zastaveno, jestliže řízení trpí neodstranitelným nedostatkem podmínek řízení, dovolatel nezaplatí soudní poplatek, nejsou splněny

¹⁰⁵ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář. ISBN 9788074789861., str. 1007.

¹⁰⁶ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 924.

podmínky řádného zastoupení dovolatele nebo dojde-li ke zpětvzetí dovolání.¹⁰⁷ Stejně jako u odmítnutí rozhoduje dovolací soud usnesením.

Je-li dovolací soud toho názoru, že rozhodnutí odvolací soudu je správné, rozsudkem dovolání zamítne.

Od 1. 1. 2013 může Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu též změnit, pokud odvolací soud rozhodl nesprávně a jestliže dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout.¹⁰⁸ V tomto případě se rozhoduje o meritu věci a Nejvyšší soud tak činí rozsudkem. Jsou-li na změněném rozhodnutí závislá rozhodnutí vydaná před soudem prvního a druhého stupně, dovolací soud je zruší.¹⁰⁹

Předchozí způsoby rozhodnutí mají přednost před posledním způsobem rozhodnutí, kterým je zrušení. Pokud vrací věc zpět k dalšímu řízení, platí, že soud, který bude znovu rozhodovat, je vázán právním názorem Nejvyššího soudu (§ 243f o. s. ř.). Forma rozhodnutí dovolacího soudu závisí na druhu rozhodnutí, které se ruší. To znamená, že ruší-li se usnesení, rozhodne i dovolací soud usnesením, ruší-li se rozsudek, rozhoduje rozsudkem.¹¹⁰

¹⁰⁷ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 926 - 932.

¹⁰⁸ Ustanovení § 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁹ Ustanovení § 243d odst. 2 o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁰ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 933 – 939.

6. Přípustnost dovolání

Chce-li účastník řízení, aby dovolání bylo podrobeno přezkumu dovolacím soudem, musí být jeho podání v souladu se všemi podmínkami stanovenými zákonem, musí být přípustné. Podle toho, zda se jedná o podmínky na straně subjektu (účastníka řízení) nebo o podmínky na straně napadeného rozhodnutí (tj. jaké musí mít vlastnosti), rozlišujeme subjektivní a objektivní přípustnost dovolání. „*Tomu, zda dovolání je přípustné objektivně, vždy předchází zkoumání subjektivní přípustnosti dovolání.*“¹¹¹

6.1 Subjektivní přípustnost dovolání

Subjektivní přípustnost dovolání je vyjadřována okruhem osob, které jsou oprávněné k podání dovolání. Dovolací řízení je též ovládáno dispoziční zásadou, což znamená, že je zcela v rukou účastníka řízení, zda své procesní právo – podat dovolání, uplatní. Avšak k tomu, aby byl úspěšný, zákon stanovuje podmínky vážící se k jeho procesnímu postavení, které musí být splněny. Právní úprava těchto podmínek je zakotvena v § 240 a § 241 o. s. ř.

Obecně platí, že osobou oprávněnou k podání dovolání je účastník řízení. Na toto pravidlo se pak „nabalují“ další podmínky, neboť subjektivní legitimaci k podání dovolání účastník odvolacího řízení získává až za situace, kdy mu nebylo rozhodnutím odvolacího soudu vyhověno nebo mu byla tímto rozhodnutím způsobena újma na jeho právech, kterou lze odstranit tím, že dovolací soud toto rozhodnutí zruší.¹¹² Například žalovaný není subjektivně legitimován k podání dovolání proti výroku, jímž odvolací soud změnil rozsudek soudu první instance, tak, že mu prodloužil lhůtu k plnění.¹¹³ Stejně jako při odvolání nelze brát v úvahu subjektivní přesvědčení účastníka o způsobené újmě. Rozhodne-li se účastník řízení podat dovolání i přesto, že mu bylo odvolacím soudem zcela vyhověno, bude takové podání vyhodnoceno jako subjektivně nepřípustné.

¹¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2280/2008.

¹¹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2015, sp. zn. 25 Cdo 2374/2015.

¹¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1760/98.

Na rozdíl od zákonné úpravy odvolání, v hlavě třetí občanského soudního řádu nenalezneme zmínku o tom, jestli dovolání může podat vedlejší účastník, státní zastupitelství či Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Vzniká tak otázka, zda jsou tyto subjekty oprávněny k podání dovolání. Odpověď můžeme nalézt jak právní teorii (Bureš, J., Drápal, L., Mazanec, M., Občanský soudní řád, komentář, 5. vydání, Praha C. H. Beck, 2001, s. 995, bod 2), tak i v soudní praxi (Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2003, sp. zn. 25 Cdo 162/2003). Z toho, že je legitimace výše zmíněných subjektů k podání ostatních opravných prostředků¹¹⁴ v o. s. ř. výslovně upravena, lze dovodit, že pokud zákon výslovně neupravuje jejich právo podat dovolání, nemají tento procesní prostředek ochrany práva k dispozici. Nutno podotknout, že tento výklad platí pro státní zastupitelství a pro Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových pouze ve sporech, do nichž vstoupily. Tam, kde samy podají návrh na zahájení řízení, se stanou účastníky řízení a vzniká jim tak oprávnění samostatně podat dovolání.¹¹⁵ I vedlejší účastník může podat dovolání, a to za situace, že tak činí za sebe, nikoliv za hlavního účastníka. Půjde o případy, kdy bude podávat dovolání proti výroku rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o jeho právu či povinnosti k náhradě nákladů řízení.¹¹⁶

6.1.1 Důsledky subjektivní nepřipustnosti

Podle ustanovení § 243c odst. 3 věty první o. s. ř. „*ustanovení § 218 písm. b), § 218a, § 224 odst. 1 a 2 a § 225 platí pro řízení u dovolacího soudu obdobně.*“

Podle ustanovení § 218 písm. b) o. s. ř. „*odvolací soud odmítne odvolání, které bylo podáno někým, kdo k odvolání není oprávněn.*“

Z citovaných ustanovení vyplývá, že pokud dovolání není subjektivně přípustné (podáno osobou neoprávněnou), dovolací soud takové podání odmítne, aniž by se zabýval objektivními předpoklady přípustnosti dovolání.

¹¹⁴ Odvolání, žaloba pro zmatečnost a žaloba na obnovu řízení.

¹¹⁵ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář. ISBN 9788074789861., str. 997.

¹¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2014, sp. zn. 25 Cdo 644/2014.

6.1.2 Povinné zastoupení v dovolacím řízení

Povinné zastoupení (tzv. advokátní přímus) je další nezbytnou podmínkou na straně dovolatele. Účastník řízení, který chce podat odvolání, musí být povinně zastoupen advokátem, popř. notářem, pokud sám nemá právnické vzdělání.¹¹⁷ Není-li tato podmínka splněna, nemůže být o dovolání věcně rozhodnuto. V tomto případě Nejvyšší soud, nepodaří-li se tuto vadu odstranit, řízení zastaví pro nesplnění podmínky řízení.¹¹⁸ Advokátní přímus je u dovolání nezbytný z toho důvodu, že zákon klade „zvýšené požadavky na jeho formální i obsahové náležitosti. Povinným zastoupením dále sleduje, aby se dovolateli dostalo skutečně kvalifikované právní pomoci, aby podané dovolání skutečně vyhovovalo především formálním požadavkům na ně kladeným a aby dovolací soud, jenž o dovolání rozhoduje zpravidla bez nařízení jednání, mohl o dovolání rozhodnout bez zbytečných průtahů, které jinak vyvolává potřeba odstraňovat vady podání.“¹¹⁹

Z textu zákona vyplývá, že dovolatel může být zastoupen advokátem nebo notářem, nikoliv však jejich koncipienty. Notář je oprávněn dovolatele zastupovat jen v rozsahu § 3 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád). Tato podmínka je splněna i za stavu, kdy je advokát či notář zákonným zástupcem dovolatele (např. rodič, který je povoláním advokát¹²⁰), popř. se stal jeho zástupcem na základě soudního rozhodnutí. V těchto případech se povinné zastoupení v dovolacím řízení nemusí prokazovat plnou mocí, ale jinou listinou dokládající vztah mezi nimi (např. soudním rozhodnutím).

Nejenže zástupce musí doložit plnou moc, z níž musí být patrné, že je udělena pro řízení před dovolacím soudem, ale zákon v ustanovení § 241 odst. 4 o. s. ř. vyžaduje, aby samotné dovolání bylo tímto zástupce sepsáno, což se prokazuje jeho vlastnoručním podpisem.¹²¹

¹¹⁷ Ustanovení § 241 odst. 1, 2 písm. a) o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 6. 2009, sp. zn. 26 Cdo 1176/2009.

¹¹⁹ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1912.

¹²⁰ Tamtéž., str. 1913.

¹²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. října 2004, sp. zn. 22 Cdo 2262/2004.

Zákon sice spojuje s dodržáním povinného zastoupení v dovolacím řízení velice striktní podmínky, současně však vymezuje případy (§ 241 odst. 2 a 3 o. s. ř.), kdy se advokátní přímus nemusí uplatnit. Zastoupen advokátem nebo notářem nemusí být:

- 1) Fyzická osoba (dovolatel), která má právnické vzdělání.

Právnickým vzděláním je ve smyslu § 241 odst. 2 písm. a) o. s. ř. myšleno vysokoškolské vzdělání absolvované na právnické fakultě se sídlem v České republice (popř. se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice nebo jejích právních předchůdců). Podmínky splňuje i osoba s nostrifikovaným právnickým vzděláním na vysoké škole, jejíž sídlo je v zahraničí.¹²² V tomto případě musí dovolatel prokázat své právnické vzdělání tím, že předloží doklad o tomto vzdělání.

- 2) Právnická osoba (i veřejnoprávní korporace – stát, obec a vyšší územní samosprávný celek), pokud osoba, která je oprávněna za ní jednat podle § 21, 21a, anebo v § 21b o. s. ř., má právnické vzdělání.

Za právnickou osobu může podle § 21 odst. 1 písm. b) o. s. ř. jednat i její zaměstnanec, který byl pověřen statutárním orgánem. Z hlediska dovolání však nestačí, je-li taková osoba, byť má právnické vzdělání, zaměstnána na základě dohody pro provedení práce. *„Jde o typ dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr a takový vztah procesním účelům jednání zaměstnanců za právnickou osobu neodpovídá; nadto je zjevnou možností pro obcházení požadavků uvedených v § 241 o. s. ř.“*

Výjimka z povinného zastoupení je splněna i v případě, že obec (dovolatel) je zastoupena státem podle § 26a o. s. ř., jehož jménem jedná za zastoupenou obec osoba uvedená v § 26a odst. 3 o. s. ř.¹²³ I tato osoba musí mít právnické vzdělání.

Je-li podáno dovolání účastníkem řízení, který není zastoupena advokátem nebo sám nemá právnické vzdělání, vyzve ho soud prvního stupně k odstranění

¹²² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 1999, sp. zn. 20 Cdo 1638/98.

¹²³ „Zaměstnanec zařazený v Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, pověřený jeho generálním ředitelem.“

této vady a zároveň mu určí lhůtu k jejímu odstranění. Soud prvního stupně nebude tento nedostatek odstraňovat v případě, že dovolání bylo podáno opožděně, neoprávněnou osobou nebo směřuje proti rozhodnutí, proti kterému není přípustné (podle § 238 o. s. ř.). V případě opožděného dovolání jej může sám soud prvního stupně usnesením odmítnout. V ostatních případech pouze učiní poznámku do předkládací zprávy, pošle spis Nejvyššímu soudu, který dovolání odmítne. Dospěje-li dovolací soud k opačnému závěru, tedy že dovolání je přípustné nebo je podané oprávněnou osobou, vrátí spis soudu prvního stupně. Ten následně vyzve dovolatele k odstranění nedostatku povinného zastoupení.¹²⁴ A současně ho poučí o následcích nesplnění této povinnosti (dovolací řízení bude zastaveno) a o možnosti požádat o ustanovení zástupce z řad advokátů podle § 30 o. s. ř. Běh lhůty k doplnění dovolání se tímto prodlužuje až do doby, než uplyne lhůta určená k odstranění nedostatku povinného zastoupení.¹²⁵ V souvislosti s případnou žádostí o ustanovení advokáta soud prvního stupně rozhodne, zda dovolatel splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, pokud ano, žádosti vyhoví a vyzve ustanoveného zástupce k sepsání dovolání.¹²⁶ Pokud podmínky pro osvobození od soudních poplatků splněny nejsou, rozhodne soud prvního stupně usnesením o zamítnutí žádosti. Od právní moci usnesení běží lhůta ke splnění podmínky povinného zastoupení znovu. Proti tomuto usnesení je přípustné odvolání. Podle právní úpravy účinné do 30. 9. 2017 bylo přípustné proti tomuto usnesení podat i dovolání, a jestliže Nejvyšší soud dospěl k závěru, že podmínky pro ustanovení advokáta jsou splněny, sám rozhodl a advokáta ustanovil.¹²⁷

¹²⁴ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 903 – 907.

¹²⁵ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1927 – 1933.

¹²⁶ LAVICKÝ, Petr. Civilní proces. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář. ISBN 9788074789861., str. 1002.

¹²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 1. 9. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1605/2016.

6.2 Objektivní přípustnost dovolání

Mezi objektivní podmínky přípustnosti dovolání spadá:

- Existence pravomocného rozhodnutí odvolacího soudu (předmět dovolání)
- Dodržení lhůty k podání dovolání (viz 5. 1. 1.)
- Přípustnost dovolání

Koncepce dovolání, hlavně v oblasti přípustnosti a v důvodnosti, doznala od jeho opětovného zavedení do právního řádu značných změn. Nedotčenou zůstala pouze samotná povaha dovolání, jako mimořádného opravného prostředku (§ 236 o. s. ř.). Nicméně právě ta je v dnešní době častým předmětem diskuzí, neboť se začalo uvažovat v souvislosti s rekonstrukcí civilního práva procesního nad zavedením tří řádných instancí.

Přijetím tzv. velké novely byla zavedena do právního řádu žaloba pro zmatečnost, což zasáhlo do úpravy v oblasti dovolání. Došlo ke změně § 237 o. s. ř., který před účinností zmíněné novely obsahoval přípustnost dovolání v případě tzv. zmatečného řízení (řízení, v němž došlo k takovým závažným procesním vadám, jež představují porušení základních principů ovládajících řízení před soudem). Napříště byly tyto vady přetvořeny do § 229 o. s. ř. jako důvody žaloby pro zmatečnost. Nově byla v ustanovení § 237 o. s. ř. založena přípustnost dovolání již jen na tzv. diformitě, která byla dříve upravena v § 238 o. s. ř. Dovolacímu soudu tak mělo být umožněno, aby se jeho rozhodování stalo základním prostředkem ke sjednocování činnosti obecných soudů.¹²⁸

Přípustnost dovolání byla založena na třech principech – zjevné diformitě, skryté diformitě a na zásadním právním významu napadaného rozhodnutí.¹²⁹ Tzv. zjevná diformita byla upravena v § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2012: „Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu

¹²⁸ HLAVSA, Petr. Občanský soudní řád: úplné znění s výkladem novely (zák. č. 30/2000 Sb.). Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-217-7., str. 210.

¹²⁹ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2.2016. Kniha IV. § 201-250l občanského soudního řádu.* Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 280 s. ISBN 978-80-7552-271-9., str. 177.

prvního stupně ve věci samé.“ Šlo o nesouhlasnost (odchylnost) rozsudků soudu prvního stupně a soudu odvolacího. Každý z těchto soudů posoudil okolnosti významné pro rozhodnutí věci odlišně (proto teorie hovoří o diformitě, tj. odchylnosti). Odlišnost rozsudku odvolacího soudu musela mít vliv na obsah práv a povinností, které soud prvního stupně účastníkům stanovil.¹³⁰

Pod písmenem b) byla zakotvena tzv. skrytá diformita. Dovolání bylo přípustné proti rozhodnutí, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozhodnutí pouze proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který původní rozhodnutí zrušil. Zde soud prvního stupně rozhodl znovu odlišně, jen protože byl vázán právním názorem odvolacího soudu.¹³¹

Nejkomplikovaněji byla přípustnost upravena pod písmenem c). Dovolání bylo přípustné proti rozhodnutí, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, a nešlo o přípustnost dovolání podle písmena b), pokud dovolací soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání u tzv. zjevné a skryté diformity nastávala přímo ze zákona, kdežto vyřešení otázky, zda má napadené rozhodnutí ve věci samé zásadní právní význam, (tedy zda bylo dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o s. ř. přípustné) záviselo čistě na posouzení Nejvyššího soudu. Právě to bylo předmětem kritiky Ústavního soudu, který ve svém nálezu ze dne 21. února 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11 charakterizoval toto ustanovení jako vágní, jenž „*umožňuje Nejvyššímu soudu nepředvídatelné rozhodování o přípustnosti dovolání,*“¹³² neboť v okamžiku, kdy dovolatel podal dovolání ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., si nemohl být jist, zda Nejvyšší soud po úvaze shledá či neshledá jeho přípustnost. Ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. sice vysvětlovalo, kdy je rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadního významu, ale Ústavní soud shledal, že demonstrativní výčet charakteristik takového rozhodnutí odvolacího soudu byl

¹³⁰ DAVID, L.; IŠTVÁNEK, F.; JAVŮRKOVÁ, N.; KASÍKOVÁ, M.; LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 2 sv. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-460-4., str. 1214-1215.

¹³¹ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1876 – 1892.

¹³² Nález Ústavního soudu ze dne 21. února 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11.

judikaturou Nejvyššího soudu tu nepředvídatelně rozšiřován, jinde nepředvídatelně zužován.¹³³

V důsledku výhrad Ústavního soudu bylo v novele občanského soudního řádu č. 404/2012 Sb., od účinné 1. 1. 2013, upuštěno od úpravy přípustnosti dovolání založené na shora uvedených třech principech a s ohledem na požadavek vyšší předvídatelnosti rozhodování dovolacího soudu byla přijatá právní úprava, v níž je přípustnost dovolání založena na čtyřech kritériích (předpokladech), taxativně vymezených v § 237 o. s. ř.

6.2.1 Předmět dovolání

Předmětem dovolání může být rozhodnutí odvolacího soudu, připouští-li to zákon. Odvolacím soudem je krajský soud, rozhoduje-li však jako soud prvního stupně, je odvolacím soudem vrchní soud.¹³⁴ Krajský soud (případně vrchní) může rozhodovat též jako soud nadřízený. Tento pojem je však spojen s organizační strukturou soudů, nikoliv s instanční, proto není vhodné jej zaměňovat, neboť tato rozhodnutí nemohou být předmětem dovolání. Nejvyšší soud není nadán funkční příslušností k přezkoumání rozhodnutí nadřízených soudů (například rozhodnutí o vyloučení soudců a přisedících podle § 16 o. s. ř.).¹³⁵ Funkční příslušnost Nejvyšší soudu není v o. s. ř. upravena ani v případě dovolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně. Proto bude-li podáno dovolání, ať již proti rozhodnutí nadřízeného soudu nebo proti rozhodnutí soudu prvního stupně, dovolací soud řízení zastaví pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení (nedostatek funkční příslušnosti) podle ustanovení § 104 odst. 1 ve spojení s § 243b o. s. ř.¹³⁶

V dovolání je přípustné napadat pouze výroky rozhodnutí, přípustné není, pokud směřuje pouze proti odůvodnění rozhodnutí. Není však vyloučeno, aby

¹³³ Nález Ústavního soudu ze dne 21. února 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11.

¹³⁴ Ustanovení § 10 odst. 1,2 o. s. ř., ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁵ Stanovisko pléna Nejvyššího soudu z 27. 6. 1996, Plsn 1/96, ke správnému a jednotnému výkladu pojmů "nadřízený soud" a "nejblíže společně nadřízený soud".

¹³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2011, sp. zn. 32 Cdo 3093/2011.

dovolatel, spolu s napadeným výrokem, vyslovil též nesouhlas s odůvodněním rozhodnutí.¹³⁷

Pro přípustnost dovolání podle § 237 a 238 o. s. ř. není rozhodná forma rozhodnutí odvolacího soudu. Dovolání tak lze podat jak proti rozsudku, tak proti usnesení.

Předmětem dovolání jsou jednak rozhodnutí odvolacího soudu, kterými se odvolací řízení končí (§ 237 o. s. ř.). Těmi jsou rozhodnutí odvolacího soudu, kterými byla rozhodnutí soudu prvního stupně potvrzena (§ 219 o. s. ř.), změněna (§ 220 o. s. ř.), zrušena (§ 219a ve spojení s § 221 o. s. ř.; od 30. 9. 2017 neplatí pro případ, kdy odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně zrušuje a věc vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení dle § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. – viz níže) nebo kterými byl schválen smír anebo kterými bylo rozhodnuto, že zpětvzetí žaloby není účinné.¹³⁸

Zadruhé dovolacímu přezkumu podléhají jednostupňová procesní usnesení odvolacího soudu vydaná v průběhu odvolacího řízení, jež jsou vyjmenovaná v § 238a o. s. ř.

6.2.2 Přípustnost dovolání v užším slova smyslu

Z textu zákona lze vyčíst, že podmínky přípustnosti dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu, kterými se řízení končí, jsou stanoveny jak pozitivně (§ 237 o. s. ř.), tak negativně (§ 238 odst. 1 o. s. ř.). Odlišný koncept přípustnosti dovolání byl zvolen pro již shora uvedená jednostupňová procesní usnesení odvolacího soudu vydávaná v průběhu odvolacího řízení, která zásadně dovolacímu přezkumu nepodléhají s výjimkami taxativně vyjmenovanými (§ 238a o. s. ř.).

¹³⁷ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1871 – 1875.

¹³⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 404/2012 Sb. kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

I. Pozitivní vymezení přípustnosti dovolání

Základní podmínka přípustnosti zakotvená v § 237 o. s. ř, která musí být splněna, je, že napadené rozhodnutí musí záviset na vyřešení právní otázky hmotného nebo procesního práva a musí jít o některou ze čtyř následujících variant předpokladů přípustnosti dovolání.

1. *Odvolací soud se při řešení právní otázky odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu.*

V tomto případě Nejvyšší soud poskytuje ochranu individuálním subjektivním právům osob, neboť odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. „*Za ustálenou rozhodovací praxi soudu je nepochybně třeba považovat rozhodnutí, které obsahuje předmětný právní názor na řešení příslušné právní otázky, a jež bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek neboť právě takové rozhodnutí vyjadřuje (většinový) názor občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, přičemž zveřejněním je splněn (formální) předpoklad pro sjednocení rozhodovací praxe obecných soudů.*“¹³⁹ Dovolatel by měl stručně a jasně vymezit, od které „ustálené rozhodovací praxe“ se odvolací soud odchýlil.

2. *Právní otázka v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena.*

V takovém případě je zapotřebí, aby dovolatel vymezil předmětnou právní otázku hmotného nebo procesního práva, na jejímž řešení spočívá napadené rozhodnutí odvolacího soudu, které však podle názoru dovolatele nebyla Nejvyšším soudem dosud vyřešena. Dovolací praxe ukazuje, že dovolatelé takovou variantu sice tvrdí, nicméně často jimi vymezená otázka byla již dovolacím soudem vyřešena. Neexistence rozhodovací praxe k určité právní otázce se nejčastěji vyskytuje v souvislosti s přijetím nové právní úpravy (např. rekodifikace občanského práva).

3. *Právní otázka je dovolacím soudem rozhodována rozdílně.*

V tomto bodu jde o situace, kdy rozhodovací praxe není při řešení určité právní otázky zcela jednotná.

¹³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1072/2016.

4. *Vyřešená právní otázka má být dovolacím soudem posouzena jinak.*¹⁴⁰

Dovolání bude přípustné, pokud dovolací soud dospěje k názoru, že by měl odchýlit od své dosavadní judikatury.¹⁴¹

K bodu 3 a 4 je vhodné uvést, že pokud by byla důvodná argumentace dovolatele, že rozhodnutí dovolacího soudu jsou při řešení stejné právní otázky rozporná nebo pokud dovolací soud dospěje k závěru, že jím vyřešená právní otázka má být vyřešena jinak, měl by tříčlenný senát Nejvyššího soudu předložit věc s dovoláním k projednání a rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia (§ 20 zákona o soudech a soudcích).

„Ze znění § 237 o. s. ř. je patrné, že se jednotlivé podmínky navzájem vylučují a že v konkrétním případě může být splněno vždy pouze jedno ze čtyř zákonem stanovených kritérií přípustnosti. To samozřejmě neznamena, že dovolatelé nemohou teoreticky vymezit podmínky přípustnosti in eventum – dovolatel např. může citovat rozhodnutí Nejvyššího soudu, od kterého se měl odvolací soud odchýlit a pro případ, že by toto rozhodnutí na danou věc dle nejvyššího soudu nedopadalo, může konstatovat, že daná právní otázka nejvyšším soudem řešena dosud nebyla.“¹⁴²

Ze shora uvedeného vyplývá, že právní úprava přípustnosti klade zvýšené požadavky na obsah dovolání, jelikož od dovolatele vyžaduje, aby vysvětlil, v čem je daný předpoklad konkrétně splněn. Nestačí, aby citoval toliko text ustanovení § 237 o. s. ř. S ohledem na množství odmítnutých dovolání (pro nesplnění obligatorní náležitostí dovolání) lze vysledovat, že v tomto směru dochází často k pochybením (přestože jsou dovolatelé právně zastoupeni), když vůbec neuvedou předpoklady přípustnosti a namísto toho polemizují se skutkovým zjištěním a právním posouzením věci odvolacím soudem.¹⁴³

¹⁴⁰ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 884 - 889

¹⁴¹ Tamtéž.

¹⁴² Ustanovení Ústavního soudu ze dne 11. 4. 2017, sp. zn. I. ÚS 3762/16.

¹⁴³ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 908 - 913

II. Negativní vymezení přípustnosti dovolání

V ustanovení § 238 odst. 1 o. s. ř. je zakotven taxativní výčet rozhodnutí, proti nimž není dovolání přípustné. Bez ohledu na to, zda jsou dány shora uvedené čtyři předpoklady přípustnosti dovolání. Až na některé výjimky (např. tzv. bagatelní spor) jde o případy, u nichž převládá zájem zákonodárce na zajištění právní jistoty účastníka řízení před možností přezkumu Nejvyšším soudem.¹⁴⁴

1. Dovolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné ve věcech upravených v části druhé občanského zákoníku, je-li řízení o nich vedeno podle tohoto zákona a nejedná-li se o manželské majetkové právo.

Dovolání není přípustné ve věcech rodinně právních. Výjimkou je právní úprava manželského majetkového práva, obsažená v § 708 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

Je třeba uvést, že řízení upravená v ZŘS mají svoji speciální úpravu v ustanovení § 30 ZŘS, podle které není dovolání přípustné proti rozhodnutím ve věcech rodinně právních (část druhá, hlava pátá ZŘS) s tam uvedenými výjimkami.

2. Dovolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné ve věcech upravených zákonem o registrovaném partnerství, je-li řízení o nich vedeno podle tohoto zákona.

Ve věcech partnerských není zakotvena (na rozdíl od předchozího bodu) žádná výjimka zakotvující přípustnost dovolání, neboť partneri mezi sebou právně majetkové společenství jako manželé netvoří.¹⁴⁵

3. Odvolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné proti rozsudkům a usnesením vydaným v tzv. bagatelních sporech.

Stejně tak jako v odvolání, tak i v dovolání je stanovena kvantitativní bariéra s tím rozdílem, že z pohledu přípustnosti dovolání je tzv. bagatelní spor

¹⁴⁴ JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2.2016. Kniha IV. § 201-250l občanského soudního řádu.* Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 280 s. ISBN 978-80-7552-271-9., str. 182.

¹⁴⁵ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 890 – 896.

určen limitem 50 000 Kč. Tento kvantitativní limit neplatí pro vztahy ze spotřebitelských smluv a pro pracovněprávní vztahy.

Dovolací soud dospěl k závěru, že hodnotové omezení přípustnosti dovolání se vztahuje i na případy, kdy byla bez meritorního projednání odmítnuta žaloba o částku nepřesahující 50 000 Kč s odůvodněním, že není-li přípustné dovolání proti rozhodnutí o věci samé, pak za použití argumentu a simili, nemůže být ve stejné věci dovolání přípustné ani proti rozhodnutí o tom, že žaloba se odmítá.¹⁴⁶

Za zmínku stojí i otázka přípustnosti dovolání v exekuci, kdy nebylo zřejmé, zda je z hlediska přípustnosti dovolání rozhodující pouze limit vymáhané pohledávky, nebo zda je třeba zvažovat i kritérium, zda vymáhaný nárok plyne ze spotřebitelské smlouvy. Tuto otázku vyřešila judikatura Nejvyššího soudu tak, že rozhodujícím kritériem je limit vymáhané pohledávky s odůvodněním, že exekuční řízení je zcela samostatným a na nalézacím řízení zcela nezávislý, které z obsahového hlediska představuje souhrn specifických procesně právních vztahů mezi soudem výkonu na straně jedné a účastníky řízení na straně druhé, v jejichž rámci rozhodnutími a faktickými opatřeními soudu dochází k nucené realizaci.¹⁴⁷

4. Odvolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné ve věcech odkladu provedení výkonu rozhodnutí nebo exekuce.

Uvedená výjimka byla přijata zřejmě z důvodu, že rozhodnutí o odkladu provedení výkonu rozhodnutí (exekuce) není rozhodnutím ve věci samé a dovolací přezkum by byl v rozporu s účelem exekuce, kterým je především nucené vymožení soudně přiznané pohledávky. Přezkum rozhodnutí o zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce) vyloučen není, samozřejmě s výjimkou shora uvedeného kvantitativního limitu.

¹⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 7. 2015, sp. zn. 30 Cdo 2449/2015.

¹⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 20 Cdo 1577/2013.

5. Dovolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné proti usnesením, proti nimž je přípustná žaloba pro zmatečnost podle § 229 odst. 4.

Tímto ustanovením se zužuje možnost přezkumu některých konečných rozhodnutí procesní povahy v rámci dovolacího řízení, avšak poskytuje účastníkovi řízení možnost uplatnit jiný mimořádný opravný prostředek, a to žalobu pro zmatečnost.¹⁴⁸ Na této skutečnosti pak nemůže nic změnit ani vadné poučení odvolacího soudu o možnosti podat dovolání.

6. Dovolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné proti usnesením, kterými bylo rozhodnuto o předběžném opatření, pořádkovém opatření, znalečném nebo tlumočném.

Předběžným opatřením se zatímně upravují poměry, proto by nebylo logické připustit proti těmto usnesením dovolání, s ohledem na jejich omezenou dobu trvání. Dovolání není přípustné ani proti usnesení, jímž odvolací soud potvrdil nebo změnil usnesení, kterým soud prvního stupně rozhodl o návrhu na zajištění důkazů, s tím že občanský soud řád upravuje předběžná opatření a zajištění důkazu (společně) v hlavě druhé a přes rozdílné označení těchto institutů je zjevné, že mají shodnou povahu ve smyslu předběžné úpravy vztahů účastníků řízení, či zajištění „podmínek“ takového řízení. Jinak řečeno rozhodnutí o zajištění důkazu lze považovat za rozhodnutí o předběžném opatření „svého druh.“¹⁴⁹

„V ostatních případech není dovolání připuštěno z důvodu neexistence potřeby sjednocení judikatury v těchto otázkách.“¹⁵⁰

¹⁴⁸ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 890 – 896.

¹⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2017, sp. zn. 29 Cdo 960/2017.

¹⁵⁰ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 890 – 896.

7. Dovolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné proti usnesení, jímž bylo rozhodnuto o žalobě z rušené držby.

Žaloba z rušené držby představuje zvláštní institut zakotvený v o. s. ř. (§ 176 a násl.), jenž slouží k ochraně či uchování držby. Samotná povaha řízení a následně vydané usnesení, které má prozatímní charakter nezakládají potřebu přípustnosti mimořádného prostředku, tedy ani žaloby na obnovu řízení či žaloby pro zmatečnost. Svým charakterem jsou rozhodnutí podobná předběžným opatřením.

8. Dovolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné proti rozhodnutím v části týkající se výroku o nákladech řízení.

Jde o výjimku, která byla do § 238 o. s. ř. zařazena novelou č. 296/2017 Sb. účinnou od 30. 9. 2017 a která vychází z toho, že úprava nákladů řízení není agendou právně složitou a nevyžaduje sjednocování judikatury Nejvyšším soudem.¹⁵¹

Pokud byl předmětem dovolacího přezkumu akcesorický výrok o nákladech řízení, pak v předchozí úpravě se uplatňoval kvantitativní limit, a pro posouzení, zda odvoláním napadenými výroky o nákladech řízení bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000 Kč, byla určující výše nákladů řízení, jejichž náhrada byla odvolatelům odepřena.¹⁵²

9. Dovolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné proti usnesením, kterými bylo rozhodnuto o návrhu na osvobození od soudního poplatku nebo o povinnosti zaplatit soudní poplatek nebo kterými bylo rozhodnuto o žádosti účastníka o ustanovení zástupce.

Dle důvodové zprávy má uvedená výjimka vyloučit dovolání ve skutkově a právě jednoduchých záležitostech, které nevedou k existenci rozdílné judikatury nižších soudů, a bylo by zbytečné zatěžovat dovolací soud touto agendou.

Pokud ustanovení hovoří o usnesení, kterým bylo rozhodnuto o žádosti účastníka o ustanovení zástupce, dovolací soud sem zařadil i usnesení, kterým

¹⁵¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 296/2017 Sb., změna občanského soudního řádu a dalších zákonů.

¹⁵² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2013, sp. zn. 28 Cdo 2753/2013.

odvolací soud potvrdil usnesení soudu prvního stupně o zproštění zástupce z řad advokátů ze zastupování účastníka řízení a neustanovení nového zástupce z řad advokátů.¹⁵³

10. Dovolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné proti rozhodnutím, kterými odvolací soud zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Vráti-li odvolací soud věc soudu prvního stupně k dalšímu rozhodnutí, končí tím sice řízení před odvolacím soudem, celý spor však není pravomocně vyřešen, proto zákonodárce zařadil toto rozhodnutí do výčtu výjimek § 328 o. s. ř., neboť by bylo zcela kontraproduktivní nevyčkat na nové rozhodnutí soudu prvního stupně, kdy dále nelze vyloučit ani následné rozhodnutí odvolacího soudu. Výjimka není aplikovatelná například za situace, kdy odvolací soud současně se zrušením rozhodnutí rozhodne též o postoupení věci věcně příslušnému soudu nebo nařídí, aby v dalším řízení byla věc projednána jiným senátem.¹⁵⁴

Závěrem lze uvést, že v právní úpravě dovolání dochází stále k rozšiřování rozhodnutí, proti nimž není dovolání přípustné. Úpravu obsaženou ve výše zmíněném ustanovení lze charakterizovat jako soubor rozhodnutí, jejichž přezkum před dovolacím soudem vylučuje jejich povaha nebo jejichž posouzení zásadně není potřebné pro zajištění jednoty a zákonnosti rozhodování soudů.¹⁵⁵

III. Zvláštní případy přípustnosti dovolání (§ 238a o. s. ř.)

Rozhodnutí uvedená v tomto ustanovení mají procesní charakter. Byla vydaná v rámci probíhajícího odvolacího řízení. Přípustnost v těchto případech je zcela nezávislá na předpokladech přípustnosti uvedených v § 237 o. s. ř.

¹⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2018, sp. zn. 21 Cdo 561/2018.

¹⁵⁴ SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9., str. 890 – 896.

¹⁵⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 404/2012 Sb. kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Jinými slovy předpoklad přípustnosti bude naplněn, pokud dovolatel bude napadat některá z rozhodnutí uvedených v tomto taxativním výčtu:

- rozhodnutí, kterým bylo v průběhu odvolacího řízení rozhodnuto o tom, kdo je procesním nástupcem účastníka (§ 107 o. s. ř.),
- rozhodnutí, kterým bylo v průběhu odvolacího řízení rozhodnuto o vstupu do řízení na místo dosavadního účastníka (§ 107a o. s. ř.),
- rozhodnutí, kterým bylo v průběhu odvolacího řízení rozhodnuto o přistoupení dalšího účastníka (§ 92 odst. 1 o. s. ř.),
- rozhodnutí, kterým bylo v průběhu odvolacího řízení rozhodnuto o záměně účastníka (§ 92 odst. 2 o. s. ř.).

Ve výše zmíněných případech se nejedná o rozhodnutí odvolacího soudu v užším slova smyslu (přezkum rozhodnutí soudu prvního stupně, neboť v tomto případě žádné takové rozhodnutí soudu nepředchází), nýbrž o vyřešení procesní otázky, jež vyvstala až v samotném odvolacím řízení. Veskrze se jedná o rozhodnutí, která ovlivňují okruh účastníků v odvolacím řízení, proto s ohledem na jejich právní jistotu je namístě, aby u výše zmíněných rozhodnutí byla připuštěna možnost přezkumu před dovolacím soudem.¹⁵⁶

6.2.3 Důsledky objektivní nepřipustnosti

Podle § 234c odst. 1 o. s. ř. „*dovolání podané proti rozhodnutí odvolacího soudu, které není přípustné nebo které trpí vadami, jež nebyly ve lhůtě (§ 241b odst. 3) odstraněny a pro něž nelze v dovolacím řízení pokračovat, anebo které je zjevně bezdůvodné, dovolací soud odmítne.*“

Ze shora citovaného ustanovení vyplývá, že pokud předpoklady přípustnosti jakožto obligatorní náležitosti nejsou v dovolání vymezeny nebo dovolací soud dospěje k závěru, že předpoklady přípustnosti dovolání nejsou dány, dovolání usnesením odmítne.

¹⁵⁶ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s. ISBN 978-80-7400-107-9., str. 1900 – 1906.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zaměřila na právní úpravu přípustnosti odvolání a dovolání v civilním procesu. Po podrobném nastudování této problematiky jsem dospěla k závěru, že podmínky přípustnosti obou již shora zmíněných opravných prostředků představují jakousi „vstupní bránu“ k samotnému věcnému přezkumu napadeného rozhodnutí před soudem vyšší instance (tj. odvolací soud, dovolací soud). Osobě, jež napadá rozhodnutí, bude „brána“ otevřena jen za předpokladu, že podmínky splní.

Koncepce přípustnosti odvolání, jakožto řádného opravného prostředku, je založena na zásadě univerzality. Lze podat odvolání proti kterémukoliv rozhodnutí soudní prvního stupně, pokud to zákon nevyklučuje. Toto je úvodní ustanovení zákona k otázce přípustnosti odvolání, na něž v následujícím ustanovení navazují případy, kdy zákon odvolání nepřipouští. V § 202 odst. 1 o. s. ř. je obsažen dlouhý výčet usnesení, proti kterým nelze podat odvolání. Pro osobu, jež není kovaná v právním oboru, by se výčet svou délkou mohl jevit jako omezení jejího práva na využití opravného prostředku. Zákonodárce však zvolil ve výčtu typově taková usnesení, která nemusí ihned podléhat přezkumu odvolacího soudu, neboť nemají zásadní vliv na rozhodnutí soudu ve věci samé a nepůsobí účastníkovi řízení újmu na jeho právech nebo která už jen svojí povahou odvolání vylučují (např. smír). Zvolený okruh usnesení, proti nimž zákonodárce nepřipustil odvolání, je tak v souladu nejen se zásadou práva účastníků řízení na spravedlivý proces, ale i v souladu se zásadou rychlosti a hospodárnosti řízení.

V § 202 odst. 2 o. s. ř. je upraven limit pro přezkum rozsudků soudu prvního stupně, čímž zákonodárce za jisté sledoval zájem na snížení zatíženosti odvolacích soudů a rychlost rozhodování v těchto hodnotově méně významných sporech založených převážně na skutkově jednoduchých okolnostech. Měl za to, že tyto tzv. bagatelní spory by neměly činit nalézacím soudům problémy.

Právní úprava přípustnosti dovolání je dle mého názoru velmi komplikovaná. Jelikož se jedná o mimořádný opravný prostředek, je zcela zřejmé, že podmínky přípustnosti pro jeho uplatnění jsou zakotveny striktněji. Subjektivní

přípustnost je na rozdíl od odvolání navýšena o podmínku povinného zastoupení, jejímž smyslem je mimo jiné pomoci dovolateli se složitou formulací dovolacího návrhu, kde nejen, že musí být hlouběji vymezen důvod, tedy konstatování v čem spočívá nesprávnost právního posouzení ve věci, ale i skutečnosti, ve kterých dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání. Tedy jak uvádí JUDr. Vlasák ve svém článku: „*Chce-li být dovolatel úspěšný, musí proplout mezi „Scyllou přípustnosti a Charybdou důvodnosti“ dovolání.*“¹⁵⁷ Domnívám se, že tyto náročné podmínky jsou stanoveny z toho důvodu, že v současné době je kladen důraz na Nejvyšší soud, jakožto to na sjednotitele soudní judikatury s tím, že se neustále usiluje o snížení stále narůstajícího zatížení tohoto soudu. Proto „vstupní bránou“ projdou pouze taková dovolání, v nichž si dovolatel obhájí (již v rámci návrhu), že jím napadané rozhodnutí v skutku závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva.

Nelze však očekávat, že tato koncepce přípustnosti odvolání/dovolání bude nadále zachována i do budoucna, neboť v souvislosti s věcným záměrem civilního řádu soudního se uvažuje o znovuzavedení stížnosti jakožto řádného opravného prostředku směřujícího proti usnesením. Z dovolání by se měl stát další řádný opravný prostředek a to s ohledem na posílení významu právní moci v našem právním řádu.

¹⁵⁷ VLASÁK, M. *Dovolání po souhrnné novele občanského soudního řádu*. Právní rozhledy, 2009, č. 9, s. 308.

Resumé

I decided to focus on the admissibility of the appeal and recourse process in the civil procedure which is also the official title of my diploma thesis. Before dealing with the formal construction of my thesis, I believe that it is important to mention that the whole construction of remedies of civil law proceedings in the Czech Republic are composed of the four remedies: the appeal, the suit for retrial, the nullity suit and finally, recourse. Legal regulation of these remedies is enshrined in part four of the Act No. 99/1963 Coll., the Code of Civil Procedure. Two of these remedies are dealt with in my thesis.

My thesis is divided into six chapters, which contain subchapters. The first two chapters contain the general characteristics of the system and meaning of remedies.

In the third chapter, which is called “The Appeal”, you can find description of the ordinary appeal (i. e. a remedy against a decision not yet final) and other institutes connected with the appeal proceedings such as essentials of the appeal, effects of the appeal, and proceedings before the court of appeal and so on.

But one the most important institute connected with the appeal is located in the fourth chapter, admissibility. This chapter is divided into two subchapters called subjective admissibility and objective admissibility. The participant may appeal against a decision of the district court or against a decision of the regional court issued in the first instance proceedings unless it is excluded by law. It can be deduced from this sentence that subjective conditions for the admissibility of the appeal are linked to the person who wishes to appeal. On the other hand, the conditions of objective admissibility are linked to the decision under appeal.

The part of the thesis which deals with the recourse (e. g. chapter 5) is based on nearly the same structure as chapter three. This part is also followed by the chapter which is devoted exclusively to the admissibility of recourse. However, I consider it important to mention that the conditions for the admissibility of a recourse are set more strictly, because it is an extraordinary remedy (i.e. a remedy against a final decision), which may undermine the legal certainty of the parties.

Seznam použitých pramenů

Odborná literatura

DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 1600 s. ISBN 978-80-7400-107-9.

DAVID, L.; IŠTVÁNEK, F.; JAVŮRKOVÁ, N.; KASÍKOVÁ, M.; LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 2 sv. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-460-4.

HLAVSA, Petr. *Občanský soudní řád: úplné znění s výkladem novely (zák. č. 30/2000 Sb.)*. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-217-7.

JIRSA, Jaromír a kol. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2.2016. Kniha IV. § 201-250l občanského soudního řádu*. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 280 s. ISBN 978-80-7552-271-9.

KINDL, M., ŠÍMA, A., DAVID, O. *Občanské právo procesní*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 9788073800987.

KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1., 3. dot. Praha: C. H. Beck, 1995, xvi, 247 s. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 80-7179-028-1.

KURKA, V., DRÁPAL, L. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-443-9.

LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář. ISBN 9788074789861.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces: vysokoškolská právnícká učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 8072010654.

SVOBODA, K., TLÁŠKOVÁ, Š., VLÁČIL, D., LEVÝ, J., HROMADA, M. a kol.: *Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 1054 s. ISBN 978-80-7400-297-7

SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.

SVOBODA K., SMOLÍK P., LEVÝ J., ŠÍNOVÁ R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s. ISBN 978-80-7400-673-9.

ŠTAJGR, František, ed. *Učebnice občanského práva procesního: schváleno výnosem ministerstva školství ze dne 23. června 1954 č.j. 34.215/54-S/3 jako celostátní vysokoškolská učebnice*. Praha: Orbis, 1955.

WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A., a kol. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 7. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2014, 621 s. Učebnice (Linde). ISBN 978-80-7201-940-3.

WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A., a kol. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015, 621 stran. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-076-5.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, 579 s. ISBN 978-80-7380-571-5.

Odborné články

KRÁLÍK, M. *Malá poznámka k platebnímu rozkazu a tzv. bagatelním věcem*. Právní rozhledy, 2002, č. 8, s. 381

PLZÁK, V. *Opravné prostředky v řízení o tzv. bagatelních věcech v České republice ve srovnání s úpravou některých evropských států*. Časopis pro právní vědu a praxi. 2010, roč. 18, č. 4, s. 349 – 362. ISSN 1210 - 9126.

VLASÁK, M. *Dovolání po souhrnné novele občanského soudního řádu*. Právní rozhledy, 2009, č. 9, s. 308

WINTEROVÁ, A., DOBROVOLNÁ, E., DVOŘÁK, B., PULKRÁBEK, Z., LAVICKÝ, P. *Věcný záměr civilního řádu soudního*. Právní rozhledy. Praha: C H. Beck, 2017, 2017(23-24), s. 801.

ZUKAL, Marek. *Dovolací řízení: kasace, nebo revize?*. Právní rozhledy. Praha: C H. Beck, 2018, 2018(3), s. 103.

Důvodové zprávy

Důvodová zpráva k zákonu č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Důvodová zpráva k zákonu č. 404/2012 Sb. kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Důvodová zpráva k zákonu č. 296/2017 Sb., změna občanského soudního řádu a dalších zákonů.

Právní předpisy

Zákon č. 113/1895 ř. z., civilní řád soudní.

Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 4. 12. 2006, sp. zn. II. ÚS 359/06.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2010, sp. zn. 32 Cdo 1443/2009.

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. 60 Co 225/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2000, sp. zn. 21 Cdo 2323/1999.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 11. 1997, sp. zn. 2 Cdon 992/1997.

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. 10 Co 176/2014.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 310/2002.

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 8. 2001, sp. zn. 11 Co 716/2001.

Usnesení Nejvyššího soudu České ze dne 22. 9. 2016, sp. zn. 21 Cdo 3480/2015.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 6. 2001, sp. zn. III. ÚS 101/2001.

Nález Ústavního soudu ze dne 18. 7. 1999, sp. zn. III. ÚS 224/98.

Rozhodnutí KS v Hradci Králové ze dne 24. září 1965, sp. zn. 4 Co 376/65.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2015, sp. Zn. III. ÚS 144/15.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2013, sp. Zn. 29 Cdo 2488/2013.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2001, sp. zn. 29 Cdo 1373/2000.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2280/2008.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2015, sp. zn. 25 Cdo 2374/2015.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1760/98.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2003, sp. zn. 25 Cdo 162/2003.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2014, sp. zn. 25 Cdo 644/2014.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 6. 2009, sp. zn. 26 Cdo 1176/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2004, sp. zn. 22 Cdo 2262/2004.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 9. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1605/2016.

Nález Ústavního soudu ze dne 21. února 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11.

Stanovisko pléna Nejvyššího soudu z 27. 6. 1996, Plsň 1/96, ke správnému a jednotnému výkladu pojmů "nadřizeny soud" a "nejblizze společně nadřizeny soud".

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2011, sp. zn. 32 Cdo 3093/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1072/2016.

Ustanovení Ústavního soudu ze dne 11. 4. 2017, sp. zn. I. ÚS 3762/16.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 7. 2015, sp. zn. 30 Cdo 2449/2015.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 20 Cdo 1577/2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2017, sp. zn. 29 Cdo 960/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2013, sp. zn. 28 Cdo 2753/2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2018, sp. zn. 21 Cdo 561/2018.